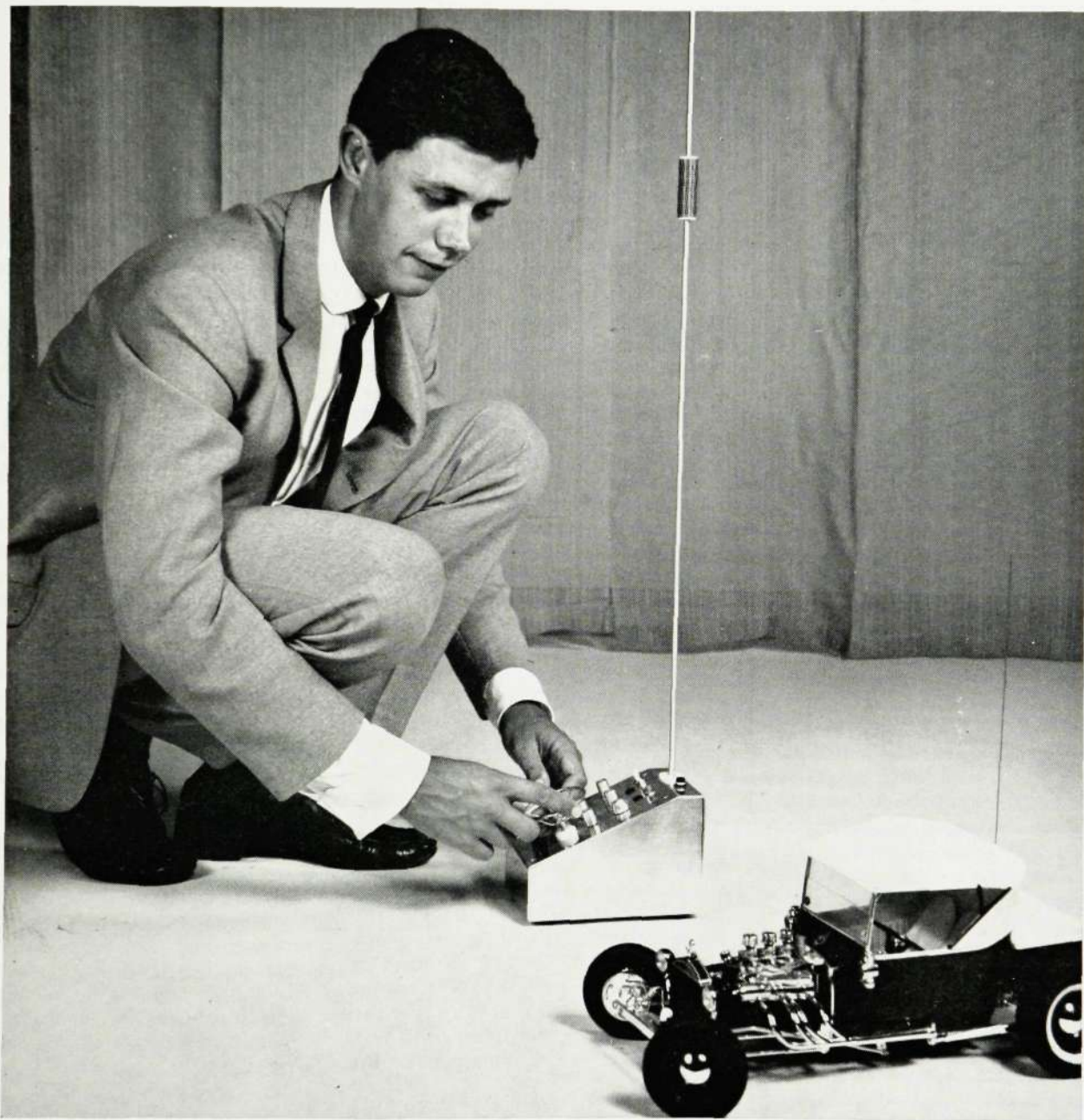

Kontakten

Ericsson
LM

LM-ARNAS TIDNING

NR 4 1965

Miljonorder från Colombia

Kontakten

LM-arnas tidning

Ansvarig utgivare: Hugo Lindberg
Redaktör: Sigv. Eklund, tel. 2453
Redaktionssekr.: P-E Lénström,
tel. 2457

Redaktionskommitté:

Rolf Fischer, T/Krmk, tel. Tellus 396
Svenning Gö.h, Vt 13, tel. HF 2713
Folke Zandin, Vas, tel. HF 2611
Einar Österlund, Vt 18, tel. HF 2718

Lokalredaktörer:

Malte Björklund BA, Hans Hansson, Erga,
E Wandel, Gröndal, P E Carlsson Kabel-
verket, Alvsjö, G Falkman, Huddinge,
Alf Carlsson, Katrineholm, S Alfredsson,
Möndal, Ivar Rohdin, Söderhamn, G Ja-
cobson, Visby, Å Elmqvist, Örebro, G
Svensson, Alpha, J Schein, DKB, C G
Löfgren, FÖB, P O Nyhult, Rifa, S Hall-
stedt, Ermi, J Wäneland, SER, A Hofström,
SIB, L Falk, Alingsås, L Eneroth, SRA,

Omslagsbilden:

Ingenjör Arne Johnson, SIB, är en intres-
serad radiomodelbyggare. Här demonst-
rerar han stolt förstlingsverket, en Hot Rod
som är försedd med en mängd tekniska fi-
nesser. Mer om den ovanliga hobbyn på
sid 76. Foto: Hans Pettersson, HF/Rf

Ur innehållet:

	Sida
Nytt centrallager	63
L M Ericsson i Bollnora	64
SER i nya rymligare lokaler	67
I stället för ba Isenester	68
Stationsinvgning i Tunisien	72
TELEALARM	73
Telefonjubileum i EDB	74
Sjukvårdens utveckling vid LME	75
L M-ingenjör med ovanlig hobby	76
Sommarspelen 1965	78

Tidningsbilaga medföljer del av upplagan.

Organisationsändring

Under tiden 6 september 1965—18 maj 1966 kommer G/AC, överingenjör Per Ahlström, att vistas i Schweiz för särskilt uppdrag i bolagets tjänst. Under denna tid kommer arbetsledningen inom G-divisionen att fördelas så att GC, direktör S Å Nilsson, i första hand handlägger försäljningsfrågor för såväl G/A som G/X, medan överingenjör A Diesen som GC:s ställföreträdare handlägger de tekniska frågorna för de båda avdelningarna. Befattningen som G/AC upprätthålls av GC.

Med anledning av överingenjör Ahlströms vistelse i Schweiz och G/AT:s frånfalle gäller från och med den 1

L M Ericsson har avslutat tre större kontrakt i Colombia beträffande leverans och installation av telefonstationer i samband med utbyggnad av telefonnäten i Bogotá, Medellín och Cartagena i Colombia. Kontraktbeloppen uppgår sammanlagt till cirka 21 miljoner kronor.

L M Ericssons två största kunder i Colombia är de två kommunala telefon-

LM Ericsson-aktier till jubileumsfond

L M Ericsson, ASEA och Svenska Radioaktiebolaget har till Tekniska Högskolan i Stockholm överlämnat aktier i de två förstnämnda bolagen med ett kursvärde av i runt tal 170 000 kronor samt kontant cirka 9 000 kronor. Donationen tillkom för att hedra f. generaldirektör Waldemar Borgquist på dennes 80-årsdag. Av donationen skall inrättas en fond avsedd att gagna elektronikkens fortsatta utveckling i enlighet med statuter som jubilarerna själv fastställt.

Generaldirektör Borgquist var i 20 år ordförande i styrelsen för Telefonaktiebolaget L M Ericsson. Han lämnade styrelsen 1953 och efterträddes då av direktör Helge Ericson.

augusti följande organisation på G/A. Försäljningsavdelningen är oförändrad. Till försäljningschef (AF) har utsetts ing. A Boeryd. Tekniska avdelningen har koncentrerats till fyra sektioner, nämligen sektionen för utveckling och bedömning av elektriska konstruktioner och komponenter (laboratorium), chef ing. S E Magnusson; sektionen för mekaniska konstruktioner, chef ing. L Branden; sektionen för teknisk planering och samordning, chef ing. G Thames; sektionen för dokumentation, chef ing. S Karlsson. Två sektioner av G/A:s tekniska avdelning har överförts till L M Ericsson Telemateriel AB. AT-befattningen är tills vidare vakant.

Svenska Radioaktiebolaget har till filialchefer utnämnt ingenjörerna Stig Haraldsson, Göteborg, Olof Lenneman, Malmö, Sune Lavén, Sundsvall och Bengt Jordahl, Örebro.

AB Rifas styrelse har från och med den 1 juli 1965 utnämnt civilingenjörerna K-H Mörner, VC och C Sternbeck, LC, till överingenjörer i bolaget.

driftsbolagen Empresa de Teléfonos de Bogotá och Empresas Públicas de Medellín, som köpte sina första automatiska telefonstationer av L M Ericsson 1946 respektive 1937. I och med att de nu gjorda beställningarna blir installerade uppgår den sammanlagda telefonstationskapaciteten i Bogotá till 171 000 linjer och i Medellín till 112 600 linjer.

L M Ericsson är även huvudleverantör av telefonutrustningar till många andra kommunala telefonförvaltningar i Colombia och har under senare år dessutom haft stora leveranser till det statliga företaget Empresa Nacional de Telecomunicaciones, som svarar för interurbantrafiken i landet.

Genom sina insatser på den colombianska marknaden har L M Ericsson under de senaste åren varit det svenska företag som haft den största exporten till detta land. L M Ericsson svarade under 1964 för cirka 50 procent av Sveriges export till Colombia.

NYA PATENT

i koncernen under tiden 30 april—24 juni 1965 (förteckningen anger uppfinnarens namn och tjänsteställe, uppfinningens titel och patentnummer):

Eriksson, E E, VÅ/X/KbhC, Stang, H N C, SIB/Ujx — Spänningsdiskriminator — 200 059;

Fjällbrant, T T, MI/MÖ/SduC — Radarapparat — 200 289;

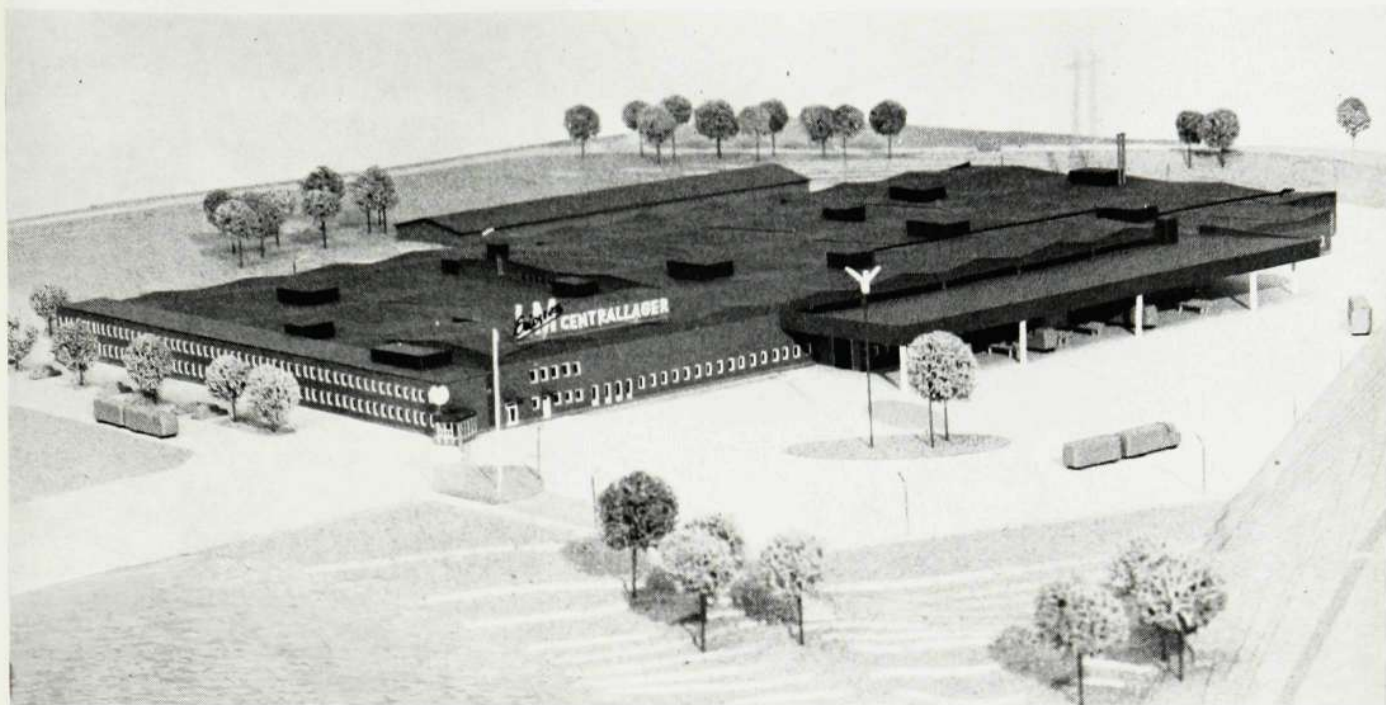
Danielsen, S P, T/KneaC, Johnsen, E H, tidigare T/Knea, Widl, W H E, T/Kxa — Nivåregeneringsanordning för överföring av bipolära signaler — 200 290;

Strömer, C-A, Bo/Arm, Tibblin, E B, tidigare ABA, — Förfaringssätt för och anordning vid pressning av termoplast — 200 843;

Carlström, P A HF/X/SC, Redelius K G G V, HF/X/SdbC — Samtalsdebiteringsanordning för automatiska telefonanläggningar för att omedelbart efter avslutning av ett samtal utskiva ett debiteringskort — 200 987;

Bergmann, A K, tidigare NEC, Elldin, A H, HF/UtC, Jacobaeus, A C, HF/TD, Svala, C G, NEC, Weland, G, tidigare HF/Us — Anordning för koppling av talförbindelser mellan ledare i en automatisk telefonstation enligt tidsmultiplexprincipen — 201 178;

Echarti, F K P, T/KnedC — Modulatorkoppling med kombinerad ström- och spänningsmotkoppling — 201 189.

Nytt centrallager för 21 miljoner

Det dröjde inte många dagar efter tillståndet från Kungl. Maj:ts förrän spaden kom i jorden för L. M. Ericssons nya centrallager i Flemingsberg. I mitten av juli, närmare bestämt den trettonde, satte man igång på den 62 000 kvm stora tomten, som ligger granne med Billman-Regulator mellan Huddinge och Tullinge. Cirka två år skall byggnationen ta enligt beräkningarna. Det betyder att man i mitten av 1967 skall kunna ta i bruk en bruttovåningsyta om cirka 27 000 kvm.

Centrallagret byggs delvis i två plan som framgår av modellen ovan. Den undre lagerdelen blir på cirka 18 000 kvm och den övre som kallas däckets blir cirka 7 300 kvm stor. Byggnadens yttermått blir 185×96 meter. Dessutom får man cirka 1 400 kvm kontorsutrymmen samt skyddsrum, matsal m. m. I centrallagret reserveras också ett utrymme om cirka 14×40 meter för FÖB. På tomten skall vidare ett kallförråd samt garage uppföras. Man räknar med arbetstillfälle för ett 150-tal arbetare. Vidare blir det ett 50-tal kontorsrum.

Mottagning, förvaring, packning och sändning av gods i det nya centrallagret kommer att rationaliseras så långt möjligt är. I vissa fall har man tillgripit helt nya systemlösningar och i praktiken torde det vara egentligare att kalla anläggningen för en förpackningsfabrik än ett centrallager.

Till färdiglagret kommer gods från exempelvis Visby, Karlskrona, Söderhamn, o.s.v. Detta lagras i olika celler om cirka 1 000 kvm vardera. Cellerna

blir brandsäkra och kommer att rymma gods för ett värde av mellan 10 och 30 miljoner kronor. Godset lagras i pallhyllor, medan man på däckets har stålhyllor för mindre skrymmande gods.

Övergång till Europapallen som numera är standard kommer att äga rum. Det innebär att alla LM-pallar som nu används så småningom måste bytas ut vid sändning till centrallagret, då de är mindre än Europapallen.

Gods från främmande fabriker skall avsynas först innan det läggs i lager. Meningen är att emballeringen i så stor utsträckning som möjligt skall ske vid produktionsställena och godset sedan travas på pall eller i CL-låda, d.v.s. en speciell enhet för centrallagret. Från närbelägna fabriker sker distributionen med lösflak.

Ytterligare ett led i rationaliseringen av avdelningen för avgående gods är överflyttning av lådspikningen från HF till det nya lagret. Tillverkningen av standardlådor förläggs till däckets och utformas efter löpande band-principen. Därmed räknar man med att kunna tillverka 1 250 standardlådor om dagen, vilket i stort sett motsvarar det antal lådor som kommer att kunna packas per dag. Det innebär att en låda tillverkas var 26:e sekund. De färdiga lådorna märks och läggs sedan i rullbanefack.

Packningen kommer att ske vid särskilda lines och för standardlådor finns 25 packningsplatser. När en order skall levereras plockas de olika detaljerna fram ur cellerna, förs vid behov till em-

balleringen och sedan till närmast lediga packplats. Därifrån beställs genom ett tryckknappssystem de lådor som erfordras och de anländer inom kort via en automatisk transportanordning liksom också träull. Efter packningen hämtas lådorna av en automatisk transportanordning och förs förbi en lockspikningsmaskin, en våg och i vissa fall en bandningsmaskin till sändningsterminalen, där de färdigpackade lådorna beroende på skeppningslägenhet sänds iväg omgående eller parkeras. I normala fall bör visiten i parkeringen för färdigpackat gods bli relativt kort.

I den händelse man behöver packa godset i speciallådor måttbeställs dessa, tillverkas och levereras till packningsplatser vid en speciell line. 100 speciallådor om dagen räknar man med att kunna klara. Dessutom finns en särskild line för speciell kartongpackning. Kapaciteten vid denna blir 400 kartonger i veckan. Godset kommer att transporteras inom lagret med truckar och dessa dirigeras med radio.

Det är ingen tvekan om att det nya centrallagret blir en sevärdhet inom förpackningsområdet med tanke på de rationella problemlösningar som kommer att presenteras. I sammanhanget kan för övrigt nämnas att dr Nils Masreliez, skyddsingenjören och skyddsombud varit med om utformningen av de olika arbetsplatserna för att även den bioteknologiska sidan skulle tillgodoses.

Hela anläggningen är kostnadsberäknad till 21 miljoner kronor.

LM Ericsson i Bollmora

LM Ericssons nya anläggning i Bollmora ett par mil söder om Stockholm har nu färdigställt och Ergadivisionen och SER har flyttat in. Därmed har man fått ett välbehövt lokaltillskott. LM Ericsson växer emellertid fort och en tillbyggnad om cirka 6 000 kvm har redan påbörjats för att när den blir färdig om något år hysa delar av nuvarande LM Ericssons Svenska Försäljnings AB.

Det var på hösten 1957 som den första delen av anläggningen i Bollmora började byggas. Den stod färdig 1959, men då hade LM Ericsson ännu inte kommit in i bilden. Ägare var nämligen Wenner-Gren-företaget ABN-bolagen. 1959 påbörjades nästa etapp och 1961 den tredje, men dessa hann aldrig bli helt färdiga innan ABN-bolagen lade ned sin verksamhet. Det blev i stället LM Ericsson som avslutade färdigställandet av lokalerna efter inköp av tomt och byggnader år 1963. Redan i december samma år påbörjades inflyttningarna som parallellt med om- och tillbyggnader fortsatt successivt ända tills i våras.

För närvarande rymmer byggnaderna på den cirka 60 000 kvm stora tomten cirka 18 000 kvm bruttoväningsyta, varav cirka 8 000 kvm kontor och 10 000 kvm laboratorie- och verkstadslokaler. Anläggningen disponeras av Erga-divisionen och AB Svenska Elektronrör.

Sammanlagt 600 LM-are arbetar för närvarande i Bollmora-anläggningen.

Erga-divisionens verksamhet omfattar teknik och försäljning av telefonapparater och automatiska telefonväxlar. Tillverkningen av produkterna är förlagd till moderbolagets fabriker i in- och utlandet.

Det är givet att den nya anläggningen är helt up to date och har en mängd intressanta laboratorieutrymmen.

När det talas om telefoni tänker väl åtminstone allmänheten i första hand på telefonapparaterna och endast i de fall det blir något fel intresserar man sig för de invecklade utrustningar som i den automatiska växeln ger uppkopplingar av samtalsförbindelser. Ändå är det i just dessa utrustningar som den mest fascinerande utvecklingen har skett. Det ställs mycket stora krav på driftsäkerhet och slitstyrka. Att varje komponent fungerar perfekt är en förutsättning för att anläggningen i sin helhet skall ge god driftsäkerhet.

I det schematekniska laboratoriet för automatisk växelteknik arbetar man för att kunna uppfylla de krävande kvalitetsfordringarna. Det innebär att man bygger upp och provar prototyputrustningar, fastställer de krav som måste ställas vid tillverkning och driftsättning av utrustningarna. Man arbetar med automatiska internväxlar från småväxlar på ett fåtal

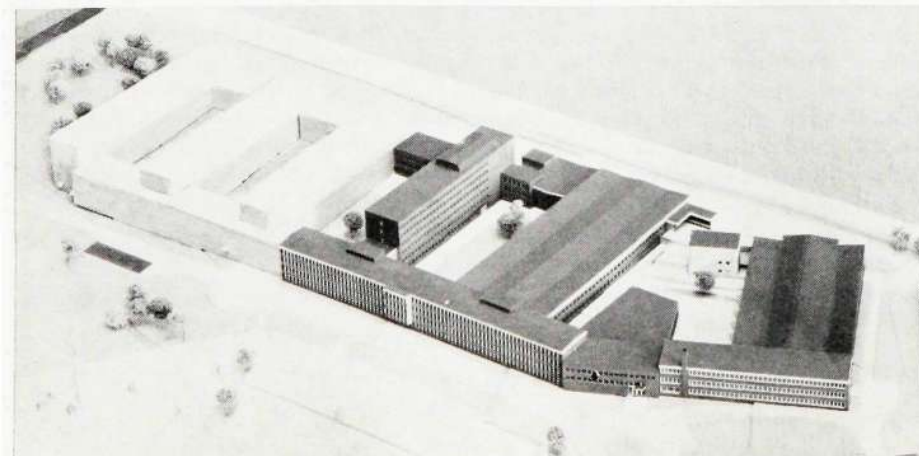
anknytningar upp till stora abonnentväxlar, utökningsbara till 9 000 anknnytningar.

I detta sammanhang måste några ord nämnas om Bollmoraanläggningens telefonväxel, som är av system AKD 791, LM Ericssons stora moderna abonnentväxel med kodväljare. Telefonväxeln i ett större företag ingår ju mer och mer som en viktig faktor i kontorsrationaliseringen. En modern abonnentväxel erbjuder betydligt fler tjänster än en vanlig telefonstation. Bland andra kan nämnas de olika anknnytningarnas möjlighet till automatisk återuppringning då man önskar samtal med ett upptaget nummer, automatisk telefonvakt om man inte kan svara på sin telefon och knappval i stället för impulsering med fingerskiva.

Telefonisten i en modern abonnentväxel har också fått helt andra möjligheter att bekvämt ge god service åt den inkommande telefontrafiken. Med hjälp av den lilla förmedlingsapparaten styr hon med tryckknappar hela växeln, som skickar tillbaka information till henne om trafiksituationen genom lampor inbyggda i knapparna.

ASEA i Västerås har för övrigt beställt en liknande växel.

Ett ur byggnadsteknisk synpunkt mycket intressant rum är det Tysta rummet. Det används som namnet anger när störningar från omvärlden måste avskämmas för vissa mätningar av mikrofoner, högtalare etc. Rummet är byggt i två betongkuber inne i varandra, varvid den inre kuben står på fjädrar för att eliminera skakningar från till exempel sprängningar eller långträdare. Väggarna är två meter tjocka och försedda med 4 000 meterlånga kilar av stenull. Rummet är så tyst att det enda man hör inne i det är

Modell av Bollmora-anläggningen. De vita byggkropparna visar de planerade tillbyggnaderna för FÖB.

**Schematekniska laboratoriet för automatisk växel-
teknik.**

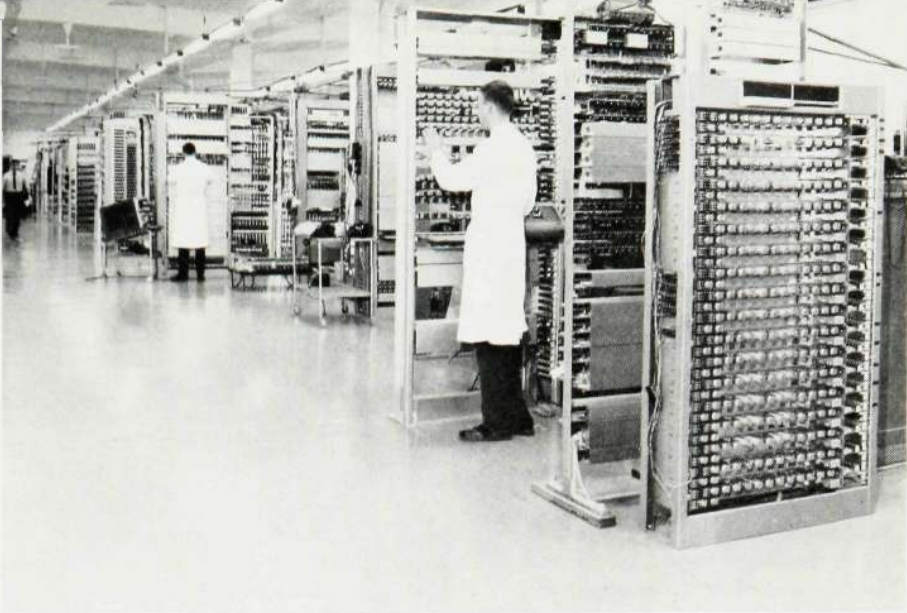
blodets susande i hörselgångarna. Atmosfären i rummet ger en underlig effekt som förklaras av att det är »oändligt för örat men ändligt för ögat». Rummet är tillräckligt tyst för att med framgång kunna användas för alla mätningar inom talets normala frekvensspektrum.

Den absoluta motsatsen till »Tysta rummet» är det badrumsliknande ekorummet som kan användas för mätningar av till exempel den absoluta energin från en högtalare. Genom att sätta in mellanväggar i ekorummet kan man också mäta dämpning mellan olika typer av väggar.

För att återgå till det schematekniska laboratoriet så håller man där på att utveckla riksdagens nya voteringsanläggning som skall sättas i drift sommaren 1966. Den nuvarande voteringsanläggningen installerades av L M Ericsson för över 30 år sedan och är nu mogen för utbyte och modernisering. Under de gångna 30 åren har tekniken utvecklats snabbt och i dag står helt andra resurser till förfogande.

Laboratoriets provmodell av hjärnan i den nya anläggningen är endast utrustad för 30 ledamöter, men innehåller alla de anläggningsfunktioner som erfordras vid en votering. Den slutliga riksdagsanläggningen, som skall vara klar nästa sommar, är avsedd för 400 ledamöter och förses med televisions- och fotograferingsutrustningar för information och arkivering av röstresultaten.

I den nuvarande anläggningen har

ledamöterna en »ja»-knapp och en »nej»-knapp. Om någon riksdagsman vill nedlägga sin röst trycker han på både »ja»- och »nej»-knapparna. I den nya utrustningen blir det fyra knappar, en för »ja», en för »nej», en för »avstår» och en för »korrigering». Dessutom blir det kontrollampor för varje knapp. Anläggningen är försedd med en avancerad automatisk kontrollutrustning som kontrollerar samtliga lampor och sammanräkningsfunktioner. Hela denna kontrollapparat kan startas med hjälp av en knapp hos talmannen eller hans sekreterare. Om inga fel finns tänds därvid en grön lampa i kontrollutrustningen. Skulle något inte stämma eller någon lampa

inte fungera tänds genast en röd varningssignal i kontrolltablån.

Vid Bollmora-anläggningen arbetar man också med något som kallas VOKODER. Det är en utrustning med vars hjälp man kan plocka isär det mänskliga talet i olika beståndsdelar, överföra dem och sedan sätta ihop dem till en nästan exakt röstkopia. Det tillgår så att utrustningen analyserar det mänskliga talet och vidare sänder de väsentligaste frekvenserna. Dessa sänds via telefonledningar eller andra kommunikationssystem till mottagaren. Mottagarenheten i sin tur återbildar talet och återger det dess ursprungliga karaktär.

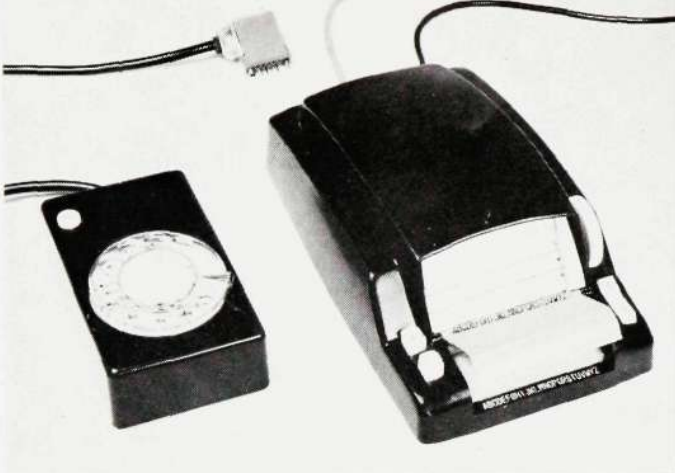
På grund av att den analyserande in-

Mätningar av L M Ericssons högtalande telefon Ericovox i tysta rummet.

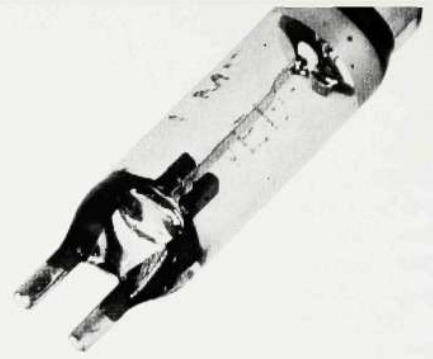

Mätningar av L M Ericssons Dirivox-apparat i ekorummet.

Automatisk nummervare med fingerskivtillsats, till vänster, för inmatning av telefonnummer.

Några typiska SER-produkter. Ovan en Hg-relä-ampull och nedan en avstämbar magnetron typ 6543 (4J52T) för frekvensområde 8 500 — 9 600 MHz.

formationen kan sändas vidare inom ett smalare frekvensområde än normalt kan man vid behov utnyttja telefonkanalerna effektivare genom att sända flera meddelanden samtidigt över en vanlig telefonledning.

Man kan tänka sig intressanta uppgifter för VOKODER-utrustningen i framtiden. Genom att låta det analyserade talet omsättas i siffror i en datamaskin skulle till exempel en stum person genom att trycka på knappar kunna tala med en syntetisk röst som till och med skulle kunna ges en manlig eller kvinnlig klangfärg. Det skulle också kunna bli möjligt att tala med datamaskiner, d.v.s att datamaskinen via sifferkoden lämnar ett talat svar.

Ett annat intressant objekt är transistormikrofonen. Denna mikrofontyp bygger på transistorens s.k. »mikrofoneffekt». Talets svängningar överförs från mikrofonens membran till transistorn via en safirspets. Bakom detta givarelement finns övriga erforderliga komponenter för att erhålla en förstärkarenhet. Ergas primitiva laboriemodell är endast ett bevis för att tekniken är realiserbar. De konstruktiva svårigheterna är betydande och världens stora telefontillverkare arbetar på detta projekt.

mikrofon är en utomordentligt billig förstärkarenhet för det mänskliga talet torde det gå lång tid innan transistormikrofonen i detta skick blir konkurrensmässig. Nya krav på mikrofonkapseln kan ju möjligen förändra denna bild. Att man ändå lägger ner så stor möda på forskningen beror på att man måste vara redo om och när teknologin förändras och transistorerna förbättras och förbilligas. Transistormikrofonen ger emellertid nya möjligheter och fördelar inom transmissionsområdet.

Något som speciellt lämpar sig för telefonsäljare eller dem som ofta ringer ett stort antal telefonnummer är den automatiska nummervaren. Det är en liten apparat som kopplas till en vanlig telefonapparat. Den håller i minnet ett stort antal — upptill 900 — telefonnummer och kopplar själv telefonsamtal till begärd abonnent utan att fingerskivan behöver användas.

Namnet på abonnenten skrivs in på ett band synligt i ett fönster i apparaten. På en separat fingerskivtillsats, som kopplas till apparaten vid inmatningen av nummer, slår man in de önskade abonnenternas telefonnummer, som därvid registreras elektromagnetiskt av en inbyggd bandspelare.

På grund av att nuvarande kolkorns-

När apparaten används lyfter man

Kisellikriktaren A 13 är som synes inte stor. Den får ledigt plats på en enkrona.

luren, ställer in det sökta namnet på bandet, vilket går mycket kvickt eftersom bandet är motordrivet, trycker ner en tangent och får automatiskt samtalet kopplat genom de impulser apparaturen ger till stationen. Kompletteringar och ändringar av nummer görs lätt med fingerskivtillsatsen.

Nummervaren har små dimensioner — 14×24 cm. Den är utvecklad av ett amerikanskt företag och L M Ericsson har planer på att marknadsföra den, då utförda prov visat mycket tillfredsställande resultat både ifråga om snabbhet och tillförlitlighet.

Bollmora-anläggningen har också fått en fin utställningshall, där Dialog och Ericofonen har en framträdande placering.

Tillverkning av torra tungelement vid SER i Bollmora.

För AB Svenska Elektronrör — SER — som är ett helägt LME-dotterbolag blev flyttningen till Bollmora mycket välkommen. Tidigare höll man till i förhyrda lokaler vid Lumavägen i Hammarby industriområde och där var man i hög grad trångbudda.

SER startades 1939 i huvudsakligt syfte att trygga koncernens försörjning av telefonförstärkarrör. Under kriget och fram till 1950-talets början levererade SER också rundradiorör till den svenska industrin. Den stora driftssäkerhet som kännetecknat SER:s telefonrör medförde beslut om utveckling av en serie »långlivsrör» för industriell användning. En del av dessa var främst avsedda för export, framför allt till USA och Canada.

Sedan 1955 har också exporten utgjort en mycket betydelsefull del av SER:s

SER i nya rymligare lokaler

verksamhet. För närvarande har man cirka 200 anställda och omsätter cirka sju miljoner kronor.

Av SER:s produkter har långlivsröret — elektronrör med extremt lång livslängd och låg felfrekvens — fått mycket stor betydelse för telekommunikationsutrustningar men också för industriella utrustningar av olika slag. Inte minst i koaxialkabelförstärkarna, exempelvis Stockholm—Göteborg, där cirka 1 000 samtal samtidigt befordras på en koax-ledning med 1 600 långlivsrör. Ett samtal passerar inte mindre än 400 rör så det är förståeligt att kvalitetskraven är

mycket höga. Medellivslängder på rören på över åtta år har för övrigt registrerats.

För det stora Trans-Canadensiska telefonisystemet (TD2) köps kontinuerligt stora antal av SER:s långlivsrör, och i Bells videoförstärkare för TV mellan Världsutställningen och New York används de också.

Över 50 procent av produktionen av långlivsrör exporteras, främst till USA och Canada men även till bland andra England, Italien, Australien, Mexico och Sydamerika.

En annan produkt är mikrovågsrör för civil och militär radar med effekter upp

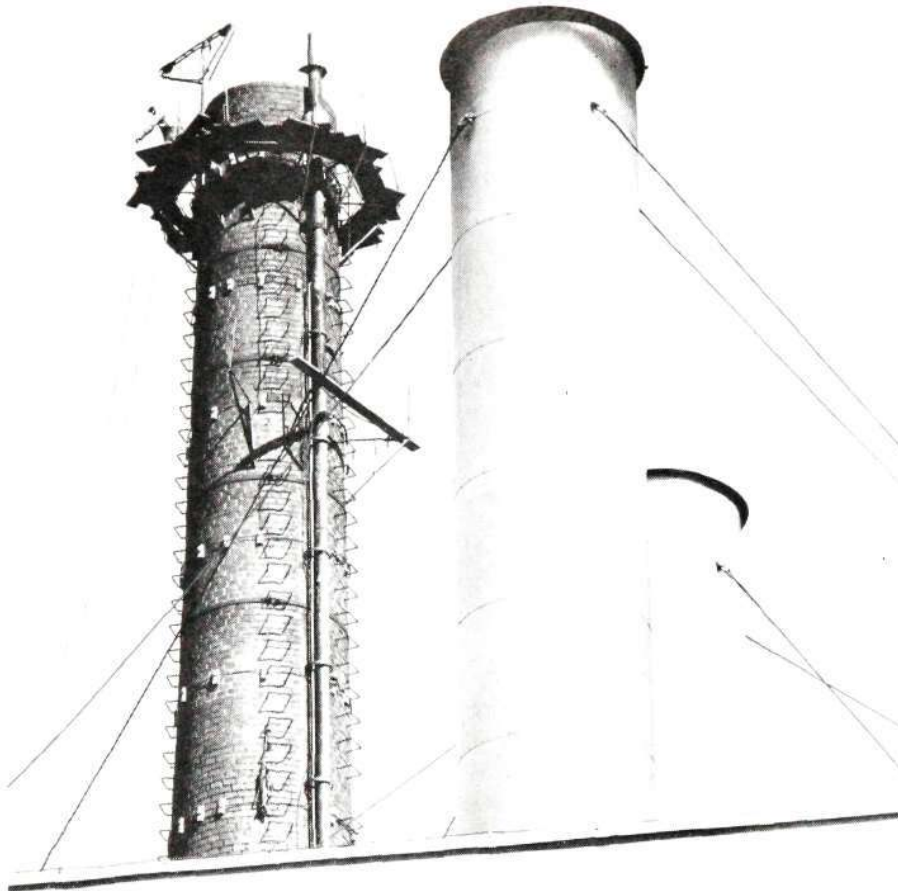
till 1 megawatt i pulsdrift. SER:s magnetroner används bl. a. i landningsradar på Arlanda och andra storflygplatser.

Hermetiskt slutna reläer med eller utan kvicksilver — Tungreläer resp. HG-reläer — är cirka 10 gånger snabbare än vanliga reläer och har en livslängd av upp till 1 000 miljoner operationer. Kontaktorna är helt inkapslade i skyddsgasatmosfär och oxiderar därför ej.

SER har dessutom vidtagit en utomordentligt omfattande breddning av sitt leveransprogram för halvledare. I fortsättningen kommer praktiskt taget samtliga moderna typer av transistorer och dioder för L M Ericssons nya telefonsystem att kunna erhållas från SER liksom givetvis även många äldre typer. Vidare har produktion påbörjats av en liten kisellikriktare utförd i glaspulverteknik och avsedd för likriktade strömmar av 1 ampère och för spänningsområdet 50—600 volt. Trots sina små dimensioner klarar likriktaren exempelvis strömbehovet i en stor TV-apparat, backspänningar på upp till 1 000 volt och stötströmmar på 30 ampère. Denna likriktare beräknas få synnerligen stor tillverkningsvolym under kommande år.

Monteringen av SER:s långlivsrör sker under övertryck i filtrerad luft i monteringsboxar av denna typ.

De översta skiften på skorstenen vid huvudfabriken håller på att muras om. Den nya expansionsledningen skall placeras till höger om den gamla, vilket medför att stegraden längst till höger på skorstenen måste flyttas. LM:s luftigaste arbetsplats om än i blåsigtaste laget.

för förgyllning av kontakter och liknande.

I samband därmed grävdes Mellangatan upp för nya avloppsledningar från ytbehandlingen. Dessutom ordnas fläktmöjligheter för att blåsa bort avgaserna från truckarna i den tunnel som Mellangatan nu blivit. Framåt årsskiftet torde arbetena vara klara, men Mellangatan måste naturligtvis ordnas under semester tiden.

Ett annat iögonfallande arbete har varit reparationen av den stora skorstenen vid HF:s panncentral. De sex översta skiften har rivits ned och murats om. Dessutom har man monterat en ny expansionsledning för en ny värmepanna om fem miljoner kilokalorier som installeras under hösten.

För övrigt har det varit reparationer av hissar och lokaler, och inte minst översyn och renovering av HF:s stora maskinpark. En och annan nyanställd som inte varit semesterberättigad har också arbetat, så verkstäderna har som

I stället för badsemester

Måndagen den 5 juli — verkstadsseme-
sterns första dag — började lugnt och
stilla på L M Ericsson. På kontoret fort-
satte arbetet med en begränsad arbets-
styrka, men på verkstäderna var det dött
och tyst. Men lugnet varade inte länge.
Snart nog tog maskinreparatörerna och
byggnadsavdelningens folk lokalerna i
besittning och en våldsam aktivitet börja-
de. Reparationer av lokaler, ombyggnader,
tillbyggnader, översyner av maskiner
och elinstallationerna, allt en mäng-

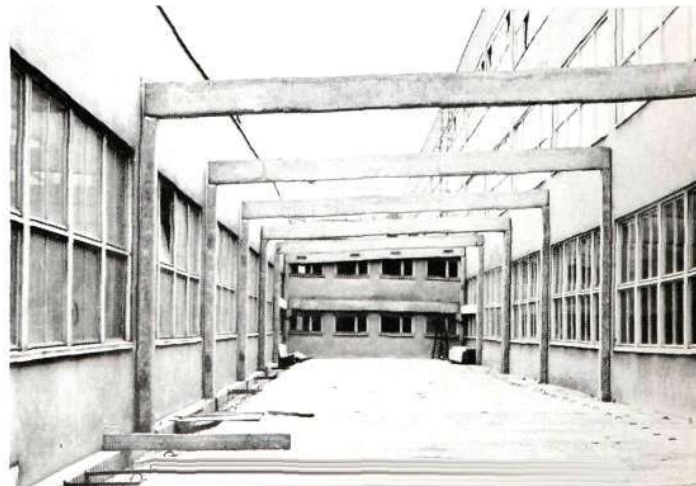
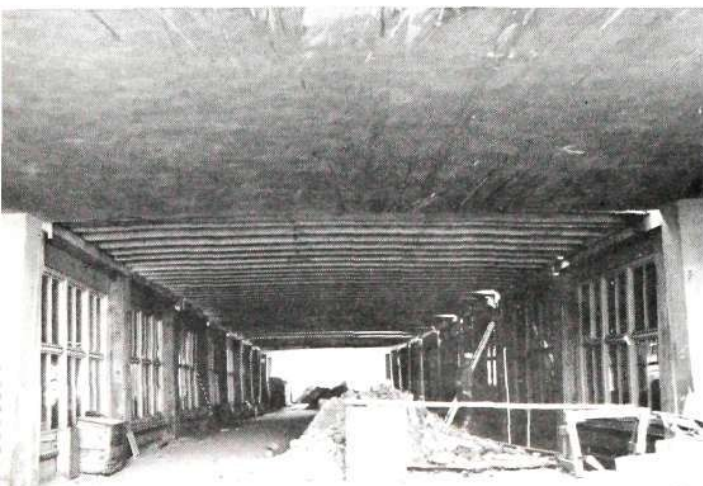
fald ting som måste hinnas med under
de fyra veckorna innan arbetsstyrkan
återvände och produktionen omöjlig-
gjorde dylika arbeten.

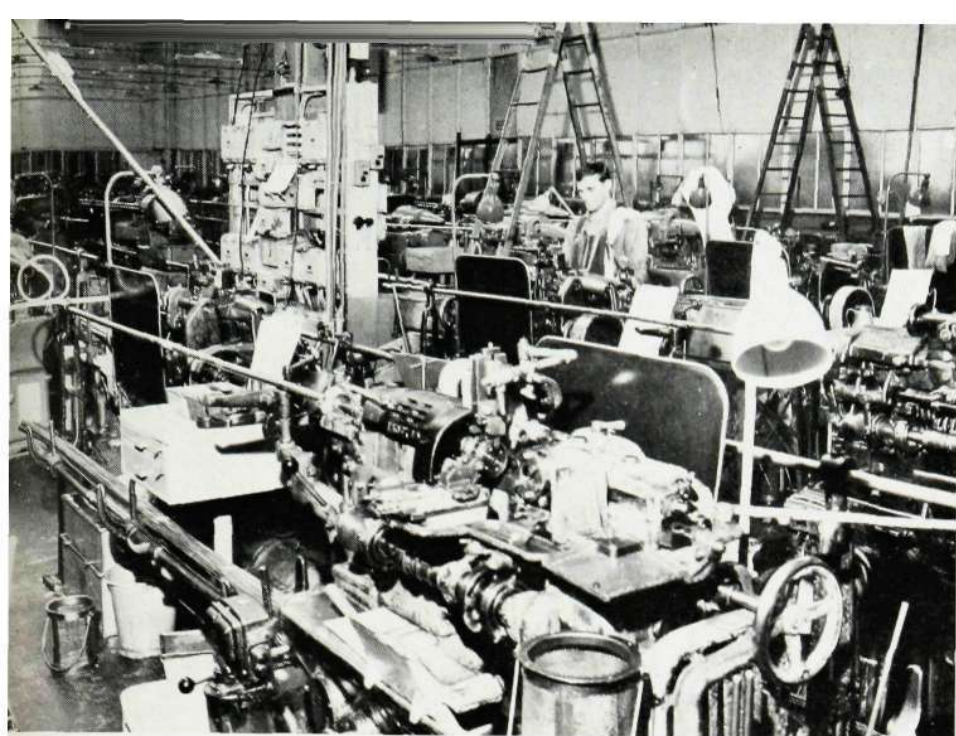
Det mest iögonfallande för de kvar-
varande HF-arna blev givetvis tillbygg-
naden över Mellangatan, där man redan
de första dagarna av industrisemestern
började lägga upp balkar för en ny lokal
för ytbehandlingen. Det skall bli ett yt-
rymme om drygt 400 kvm med ytbehand-
lingsmaskiner av olika slag, framför allt

sagt inte varit alldeles avfolkade. Cirka
240 man mot normalt cirka 2 300 man
fanns på plats på HF under den »vackra»
semesterveckan.

I sammanhanget skall väl inte heller
ombyggnadsarbetena på sjätte och sjunde
våningarna i Tornhuset för laboratoriet
glömmas bort. Arbetena har visserligen
hållit på en längre tid men pågick för
fullt även under industrisemestern.

Bildsvepet får i övrigt berätta om vad
de hemmavarande HF-arna haft för sig.

De stora maskinhallarna på HF låg i stort sett tomma och öde. På automatavdelningen hittade vi dock Strajnar Lajse från Jugoslavien som i ensam majestät arbetade vid sin maskin. Han har varit bara fyra månader i Sverige och blev därför ensam kvar medan kamraterna for på semester. Till vänster.

Hissen mellan packrummet och Vt 37 fick även den en ansiktslyftning. Bland annat ordnade Jevginijs Dislers och Sigvard Forsberg att hissen fick nya dörrar. Nedan.

Den stora kantpressen på Vt 11 för pressning av balkar till telefonstativet blev föremål för helreparation under industrisemestern. På bilden längst ned svarar Emilio Cortes för att kantpressen blir hel och funktionsduglig igen.

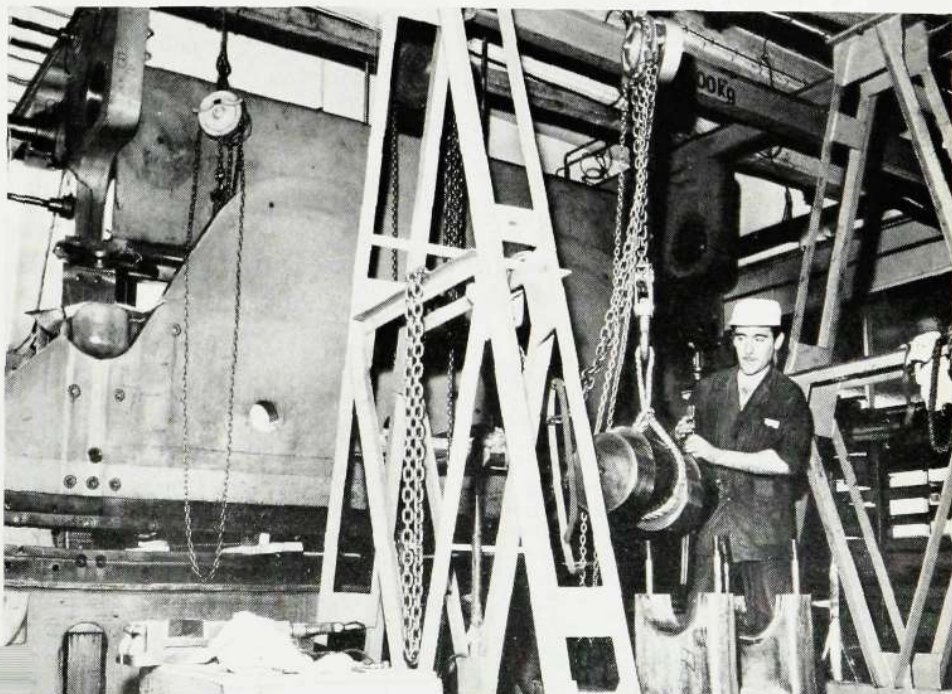

Även golven behöver lagas då och då. På bilden ovan till vänster är det Gunnar Alwäng som svarar för den detaljen.

Så här såg Mellangatan ut när tunneltaket kommit på plats och grävningarna för de nya avloppsledningarna pågick för fullt. Som synes blev Mellangatan totalt blockerad och alltså måste arbetet klaras av under industrisemestern för att inte hindra trucktransporterna. Bilden längst till vänster.

Tunneltaket över Mellangatan blir golv åt ett drygt 400 kvm stort utrymme som skall disponeras av Ytbehandlingen för bland annat förgyllning av kontakter och liknande. Fönsterna på sidoväggarna kommer att muras igen och så skall förstas också ett tak läggas på. Bilden till vänster.

För första gången i L M Ericssons historia har ett utländskt dotterbolag hållit bolagsstämma och styrelsesammanträde i moderbolagets lokaler. Det inträffade när styrelsen för Société des Téléphones Ericsson (STE) nyligen gjorde ett besök. Under en rundvandring på Bollmoraanläggningen demonstrerade överingenjör Per Ahlström olika telefonapparater för från vänster direktör Ch Bischoff, A Duprez, verkställande direktör i STE, och direktör M Meunier. I bakgrunden ingenjör Carl-Henrik Ström, L M Ericsson och direktör F. Stranninge, STE.

Vid premiärflygningen Tanzania-Stockholm hade SAS inbjudit bland andra Tanzanias kommunikationsminister Sheikh Makeme med fru. Under stockholmsvistelsen besöktes L M Ericssons huvudfabrik i Midsommarkransen. På bilden nedan från utställningen sitter Sheikh Makeme (t. h.) och Tanzanias ambassadör i Stockholm P P Muro och studerar ett par genomskinliga modeller av Ericofon och Ericovox. Närmast Makeme står L M Ericssons verkställande direktör Björn Lundvall. I bakgrunden hovrättsrådet C G Nordström, Kommunikationsdepartementet, Stockholm, (t. h.) och ingenjör H Augustinsson, L M Ericsson.

Under sin goodwill-resa jorden runt besökte HKH Prins Bertil L M Ericssons Pty. Ltd i Broadmeadows i Australien. Vid besöket fick prins Bertil bland annat mottaga en bumerang och en didgeridoo, ett cirka 1,4 meter långt blåsinstrument som används vid rituella infödingsdanser. På bilden ovan samtalar prins Bertil med den svenska personalen. Från vänster Lars Estberger, prins Bertil, Kjell Arvidsson, Sten Snekker, Einar Johansson, Ulrick Nordwall och Sven Svensson.

Den här vackra nattbilden från Italien visar L M Ericssons tillverknings- och försäljningsbolag FATMES nybyggda fabrik två kilometer utanför Rom. Den togs i bruk under fjolåret och är på 65 000 kvm. Tillverkningen omlämnar telefonmateriel för automatiska såväl som manuella telefonstationer och privatväxlar, transmissionsutrustningar och telefonapparater, pupinutrustning m. m. För närvarande har man cirka 2 200 anställda.

Varje år brukar försvarsministern med stab åka till en ort som är intressant ur försvarssynpunkt och passar då i regel också på att bese en industri. I slutet av juni stod L M Ericsson i Visby genom disponent Ragnar Gustafsson som värd för ett besök med kort information och rundvandring i verkstaden där försvarsministern intresserat följde tillverkningen. Dagen slutade med middag på Snäckgårdsbaden, där LME:s vice verkställande direktör Knut Styrén var värd. Vid rundvandringen visar på bilden ovan disponent Ragnar Gustafsson ett relä för direktör Arne Mohlin, statssekreterare Karl Frithiofsson och försvarsminister Sven Andersson.

I maj i år hölls en ingenjörskongress "Primera asamblea Ingenieria eléctrica" i Caracas i Venezuela. Kongressen väckte stort intresse och i en efterföljande mottagning deltog över hundra av stadens ledande personer. Till kongressen bidrog L M Ericsson genom dr Yngve Rapp och ingenjör Arne Boeryd med två mycket uppmärksammade föredrag om planering av telefonnät med hänsyn till ekonomi och upptäckbarhet. Närmast på bilden ovan ses från vänster dr Alfredo Ramirez-Torres, styrelseordförande i Cia Nacional de Telefonos de Venezuela, dr Félix Martinez Espino O, generalsekreterare i Caracas handelskammare, dir Nils Kjellander, verkställande direktör i Cia Anónima Ericsson Caracas, dr Yngve Rapp, ambassadör Knut Bergström och ing Arne Boeryd.

En av medlemmarna i Söderhamns fotoklubb, Bert Jägeving på avd. 867, har visat sig vara en verkligt duktig fotograf. I en av Stockholms-Tidningen anordnad fototävling i tre etapper lyckades han bland cirka 800 deltagare i varje etapp placera sig som tvåa i etapp 2 och segrare i etapp 3. I en finaltävling placerade han sig som tvåa. Tävlingspriserna var inte dåliga. På den bild som kom tvåa i tävlingen (bilden t. h.) erhöll Jägeving en gratisresa till Venedig med flyg samt en veckas uppehälle. För den andra bilden fick han en liknande resa till Bornholm. Vi gratulerar och hoppas att Venedigresan gett många fina bilder.

När vice verkställande direktör Nils Sterner vid L M Ericsson i New York avgick med pension vid halvårsskiftet fick han mottaga en guldklocka och en silverskål. Samtidigt hade personalen i New York inbjudit direktör Sterner till ett cocktailparty, varvid direktör Carl O Lennmalm avtackade dir. Sterner och kommenterade de 39 år denne varit knuten till L M Ericsson. Samtidigt överlämnades en modell av en hammock som personalen skickat till direktör Sterners hem i Greenwich i Connecticut. På bilden nedan ses dir Lennmalm överlämna modellen till dir. Sterner.

»L M Ericssons insats har varit av utomordentligt stor betydelse för uppbyggandet av landets telekommunikationer och inte minst har den omfattande utbildningen av teknisk personal under svensk ledning bidragit till den snabba utvecklingen!»

Detta yttrade kommunikationsminister Farhat bland annat i sitt anförande till president Bourguiba vid invigningen av Tuniens två första helautomatiska förmedlingsstationer. Centralerna förbinder Tunis och Sfax med varandra och har en multipelkapacitet om 600 respektive 400 linjer ARM.

Förutom presidenten och landets kommunikationsminister Farhat märktes vid den solenna invigningen bland andra den svenske ambassadören Per-Bertil Kollberg.

Avsikten är att så småningom helautomatisera hela telenätet. Ytterligare ett steg i den riktningen har tagits genom att den första landsväxeln nu satts i drift i Manouba intill Tunis. Växeln är av typ ARK.

I Montreal har telexdelen av den inter-

Vid invigningen av stationen i Tunis ringde president Bourguiba det första automatsamtal till guvernören i Sfax. Närmast presidenten från vänster PTT:s tekniske direktör M Mili, ambassadör P-B Kollberg, ordf. i Nationalförsamlingen Dr Sadok Mokaddem och finansministern M Ben Salah.

Stationsinvigning i Tunisien

kontinentala förmedlingscentral som L M Ericsson levererat till Canadian Overseas Telecommunication Corporation (COTC) nu satts i drift. Det skedde i början av juni i år och sedan dess har motsvarande central i Vancouver kommit igång med sin telexanläggning.

Idriftsättningen av telexdelen utgör den andra etappen av COTC:s sammanlänkning av det brittiska samväldets världsomspännande telefoni- och telexnät. För cirka ett och ett halvt år sedan kunde nämligen såväl Montreal som Vancouver inviga telefonidelen i praktisk drift. Centralerna knyter samman COMPAC-

kabeln mellan Australien och Canadas västkust med atlantkabeln respektive via Early-Bird-förbindelsen med Europa.

Telexcentralerna förmedlar halvautomatisk telextrafik från det nationella nätet till Europa, USA och Sydamerika via stationen i Montreal och till Australien, Japan och Nya Zeeland via Vancouver.

Inkommande trafik till det nationella nätet förmedlas helautomatiskt liksom den interkontinentala transittrafiken. Så sker exempelvis med förbindelsen Australien—England vilken förmedlas i Canada.

I detta sammanhang kan nämnas att L M Ericsson redan tidigare har order

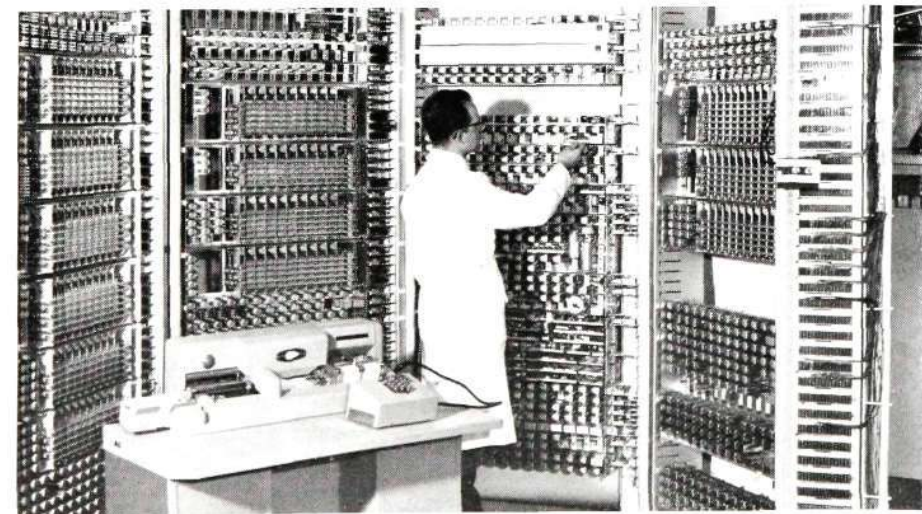
på förmedlingsstationer för telextrafik för Sydney, Fidji samt Island.

En automatisk transmissionsmätutrustning för mätningar på nationella ledningar har utvecklats av L M Ericsson för internationellt bruk. Utrustningen som fyller CCITT:s krav för fältförsök inom det europeiska nätet har tilldragit sig stort intresse. Order har tidigare ingått från Norge, Danmark och Finland och nu även från England och Västtyskland.

Den engelska ordern avser utrustning för Londons internationella central i Faraday Building och interurbancentralen i Manchester — den tyska gäller utrustning för Fernmeldeamt 1, Düsseldorf.

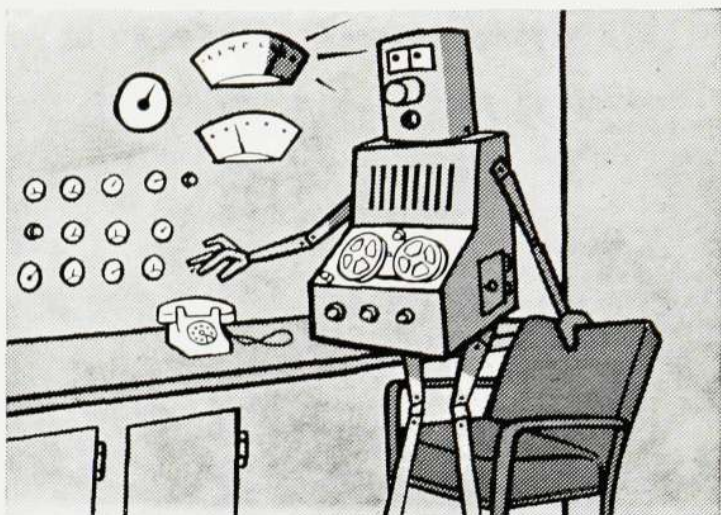
Mätutrustningarna är normalt avsedda för styrning med hållremsa, men kan anpassas även för hålkort. Resultaten vid mätningar på internationella ledningar presenteras på teleprinter-maskiner. Registreringen av upptagna och felaktiga ledningar sker med hjälp av en särskild teleprinter, som samtidigt stansar en hållremsa. Denna kan senare användas för upprepade mätningar på dessa ledningar.

Fältförsök kommer inom kort att äga rum i bl. a. Helsingfors, Köpenhamn och Stockholm.

Laboratorieuppställning av utrustning för automatisk mätning av telefonledningars transmissionsegenskaper. I förgrunden hålkortsläsare för styrning av mätningarna.

TELEALARM

L M E:s talande larmsändare

Under våren har en intressant teknisk nyhet presenterats av L M Ericsson — TELEALARM. Det är en alarmöverföringsutrustning för kontroll och övervakning av olika tekniska utrustningar där inte ständig bevakning finns. Via rikstelefonnätet överförs skilda larmsignaler till den personal som skall vidtaga åtgärder vid ett eventuellt larm från någon av de anslutna tekniska utrustningarna.

Alarmsändaren är en elektronisk robot som omedelbart vid driftsstörning, brand, inbrott eller dylikt från en i förväg inspelad information på tonband automatiskt med klartext lämnar besked till en eller flera telefonabonnenter beträffande alarmsignalen. Personer utan särskild utbildning kan på så sätt mottaga ett alarmmeddelande och omedelbart vidtaga lämpliga åtgärder.

Alarmsändaren ansluts till telefonnätet över en vanlig telefonlinje med ordinarie telefonapparat utan att apparatens vanliga funktion inskränks. Över denna abonnentlinje kan alarmsändaren vid larm helt automatiskt uppringa en eller flera abonnenter, vars nummer i förväg utvalts

och inspelats på tonbandet. Uppringningen av bevakningspersonalen pågår automatiskt ända tills någon av abonnenterna genom motringning eller på annat sätt återställt sändaren.

Alarm kan utlösas manuellt med exempelvis alarmtryckknappar och dylikt eller automatiskt med alarmgivare, till exempel termometerkontakter, nivåkontakter, ström- och spänningsreläer.

I de fall bevakning upprätthålls med rondgående vakt kan denne genom utrustningen snabbt få hjälp om han under vakttjänsten drabbas av olyckshändelse eller överfall. För detta ändamål har vaktens på lämpliga punkter inom bevakningsområdet kontakter vilka skall påverkas med ett visst förhandsinställt tidsintervall. Sker ej detta utlöses automatiskt en alarmsignal som via centralapparaten når lämplig mottagare.

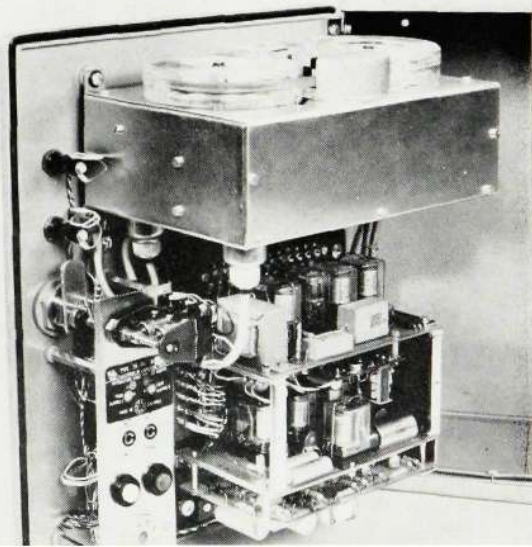
En komplett anläggning består förutom av alarmsändare med strömförsörjningsutrustning av en eller flera alarmgivare med eventuella indikerings- och kontrolltablåer, ledningsnät samt anslutning till rikstelefonlinjen. Genom att utnyttja för ändamålet lämpliga alarmgiva-

re med slutande kontakter kan exempelvis temperaturer, tryck, vätskenivåer, ström och spänning rapporteras då kritiska gränsvärden uppnås. Alarmsändaren ansluts till en vanlig telefonapparats abonnentlinje.

Det kan nämnas att försäljningen av TELEALARM, som rönt mycket stor efterfrågan, redan kommit igång. Erfarenheterna från de igång varande anläggningarna är också mycket positiva.

TELEALARM har visats både vid Svenska Mässan i Göteborg och vid jubileumsutställningen i Örebro med anledning av stadens 700 år. Motto för utställningarna var »I det snabba meddelandets tjänst» och det berättigade i mottot kunde man förvissa sig om genom att pröva de utställda produkterna. Man kunde till exempel koppla samtal från montern till en bil ute på stan genom en transportradioanläggning med relästation. Vidare visades TV-överföring, datainsamling och dataöverföring på utställningarna.

Nedan till vänster demonstrerar ingenjör Rune Dahlberg, FÖB, TELEALARM vid jubileumsutställningen i Örebro. Nedan TELEALARM-utrustningen. Överst på bilden ses bandspelarenheten.

500 000:e telefonen tillverkad vid EDB

Tillverkningen av telefonapparater vid Ericsson do Brasil passerade nyligen 500 000 och stiger i rask takt med cirka 80 000 per år. För att celebrera detta jubileum i fabriken historia inbjöds general Amaury Krueel och Dr José Mech, sekreterare för offentliga arbeten i Sao Paulo, samt ett antal andra prominenta gäster från Sao Paulo att bese anläggningarna i Sao José dos Campos.

Generalen anlände i helikopter och hälsades med applåder av fabriken anställda. Sveriges generalkonsul i Sao Paulo, Erik Svedelius, ordförande i styrelsen för Ericsson do Brasil, talade vid ceremonin och överräckte till general Krueel en vit telefon DBH 15 med särskild plakett.

Televisionen och kortfilmsbiografer rapporterade om evenemanget, som också behandlades i utförliga pressreportage. I Sao Paulos parlament fick Ericsson do Brasil ett speciellt omnämnande för sina stora insatser för tillverkning av telefonutrustning.

På bilden ovan ses från vänster dir Ragnar Hellberg, EDB, borgmästaren i

Sao José dos Campos Sr José Marcondes Pereira, dir. Geraldo Nóbrega, EDB, general Amaury Krueel med den 500 000:e telefonen, fabrikschefen i Sao José dos

Campos Robert Brunn, generalkonsul Erik Svedelius samt sekreteraren för offentliga arbeten i Sao Paulo Dr José Mech.

Underhållskonferensen 1965

För en tillverkare av telefonstationer är det av stor vikt att inte enbart sälja utrustningarna utan även att följa dessa under deras livstid. Ett led i denna upp-

följning är att ha god kontakt med kundernas driftspersonal, och det har därför under årens lopp anordnats konferenser i underhållsfrågor vid huvudfabriken.

En ny sådan konferens anordnades under tiden 31 maj—4 juni 1965 med 46 deltagare från de större förvaltningarna i Sverige, Danmark, Norge, Finland, Island samt Färöarna. Konferensen behandlade underhållsproblem inom abonnent-, nät-, transmissions- och stationsutrustningsområdena. Organisationsfrågor, övervakning av den helautomatiserade interurbantrafiken samt den inbrytande dataåldern satte sin prägel på konferensen. Vidare diskuterades terminologi och driftsstatistikfrågor.

Årets konferens var den första i en ny serie konferenser. Nästa hålls 1966 för de engelskspråkiga av våra kunder och följs av en spanskspråkig under 1967.

Vid årets konferens gjordes bland annat ett besök vid Svenska Televerkets Teleområde i Västerås. På bilden t. v. ses från vänster överingenjör E Jensen, Telegrafverket Norge, civilingenjör J Kiil, Post- och Telegrafverket Danmark, direktör J Skulason, Post & Telegrafadministrationen Island, direktör N Ericsson, Svenska Televerket samt anläggningschefen S A F Pauli, Svenska Televerket, Västerås, vilken demonstrerar planeringsrutinerna.

Sjukvårdens utveckling vid LME

I samband med koncernläkarmötet vid Huvudfabriken i början av året hölls en del intressanta föredrag. Bland annat lämnade L M Ericssons förtroendeläkare, dr Nils Masreliez, en bakgrund till hälso- och sjukvården vid LME. Vi saxar en del avsnitt ur föredraget som kan vara av allmänt intresse.

»I samband med Telefonfabrikens Er-kända Sjukkasas 50-årsjubileum 1939 utkom en minnesskrift, där man bland annat kan läsa att första försöket till bildande av en sjukkassa bland arbetarna vid L M Ericssons verkstäder gjordes redan den 2 mars 1884, då L M Ericsson et Co:s Mekaniska Verkstadsarbeters Sjuk- och Begravningskassa grundades. I denna fick dock medlemsantalet uppgå till högst 75 medlemmar. 1889 ombildades kassan att omfatta alla vid verkstaden anställda biträden. Det kan nämnas att avgiften för vuxen person var 14 öre per vecka. Sjukpenningens storlek var kr. 1:50 per dag och begravningshjälp utgick med 75 kr.

I minnesskriften återkommer ständigt fabrikör Lars Magnus Ericssons namn i samband med olika insatser till fromma för de anställda. Uttalandet »Han var en föregångsman icke blott som industriman och arbetsgivare utan även som banbrytare för en sant human uppfattning om sina arbetares behov av läkarvård» vittnar om en för sin tid enastående förståelse för vad god läkarvård betyder för företaget och de anställda. Vårt företags grundare erbjöd således redan 1891 att på egen bekostnad anskaffa läkarvård åt de anställda och deras familjer.

Den förste läkare som knöts till företaget var dr Tage Sjögren som hade mottagning ett par timmar per dag, men även kunde tillkallas vid behov. Till en början gällde endast denne läkares intyg för erhållande av sjukhjälp från kassan. 1905 utvidgades valmöjligheterna att omfatta ytterligare två läkare. Den extra kostnaden som förknippades härmed gottgjordes av företaget såvida arvodet per besök inte översteg två kronor.

Dr Sjögren nedlade ett mycket förtjänstfullt arbete på sjukvården inom företaget. Det var på hans initiativ som egendomen Mogetorp i närheten av Hålahults sanatorium i Örebro län inköptes år 1906 för att tjäna som sjukhus för personal drabbad av lungtuberkulos, en vanlig sjukdom på den tiden. Antalet vårdplatser var 20 och vården kostnadsfri för de anställda. Mogetorp nedlades emellertid 1921 på grund av det reducerade patientunderlaget.

Ett andra skede började i april 1917. Då öppnades den första sjukavdelningen

Så här såg läkarmottagningen ut vid Döbelns-gatan. Året var 1931.

vid LME med adress Kungstensgatan 20. Under det dryga kvartssekel som företagsläkaren då varit verksam hade behovet av en mera ordnad läkarmottagning inom fabriken framträtt allt klarare, och en framsynt bolagsledning förverkligade dessa planer. En sjuksköterska anställdes för hela arbetsdagen — hon bodde för övrigt inom avdelningen — och läkaren höll mottagning två timmar per dag.

Verksamheten var till sin karaktär givetvis rent sjukvårdande. Inom några år visade sig emellertid lokalerna för trånga och år 1926 tillkom ytterligare ett par rum samtidigt som sköterskan fick bostad utanför fabriksområdet.

Samma år anställdes också en sjukgymnast för efterbehandling av olycksfallsskadade. 1930 avgick dr Sjögren efter nära 40-årig verksamhet i LME:s tjänst och efterträddes av dr Herbert Westermark, sedermera marinöverläkare. Redan året därpå kunde sjukavdelningen flytta in i större och bekvämare lokaler, Döbelns-gatan 34 B. Personalen utökades med ett sjukvårdsbiträde.

I samband med att företaget år 1940 flyttade ut till Midsommarkransen begynte en ny epok i sjukavdelningens historia. Sjukvårdsbehovet ökade i samband med personaltillväxten. Ytterligare en läkare, dr Sven Andersson, anställdes. Båda verkade till 1944 då dr Westermark lämnade företaget och dr Andersson flyttade till mottagningen vid Döbelns-gatan, som betjänade företagsenheterna i centrala Stockholm.

Vid denna tidpunkt beslöt företagsledningen att anställa en förtroendeläkare att ansvara för sjukvårdsorganisationen och samtidigt vara rådgivare i medicinska och hygieniska frågor. Dr Huss fungerade som sådan något år varefter professorn i allmänhygien vid Karolinska Institutet, Gunnar Fischer, utsågs till hans efterträdare med en tjänstgöringstid om tio timmar per vecka. Till polikliniken knöts samtidigt en specialist inom kirurgien, dr Holger Sjöberg, samt en specialist inom invärtesmedicinen, dr Bengt Hanson, båda med halvtidstjänstgöring. Efter ytterligare något år utökades läkarstaben med dr Stig Uhleman som hade mottagning på eftermiddagarna. Härigenom täcktes hela arbetsdagen vid fabriken av läkarverksamhet. Förutom tidigare verksam mottagningssköterskan och ett sjukvårdsbiträde anställdes ytterligare en mottagningssköterska samt en laboratoriesköterska. I receptionen skötte ett skrivbiträde tidsbeställningar och journalarkiv.

Utvecklingen av den medicinska verksamheten på företaget hade småningom nått fram till att omfatta även förebyggande hälsovård. Redan tidigt framstod nödvändigheten av att vid anställningen söka utrona aspiranternas lämplighet fysiskt och psykiskt för tilltänkt arbete. För detta krävdes emellertid att man på förhand kände till de arbetsfysiologiska kraven ute på arbetsplatserna. En systematisk analys utfördes och olika huvudtyper av sysselsättning inom fabriken

Forts. på sid. 10

L M-ingenjör med ovanlig hobby

Ingenjör Arne Johnson tillhör en grupp elektroingenjörer på L M Ericssons Signal AB som är ivriga radiomodellbyggare. För det mesta blir det radiokontrollerade flygplansmodeller men eftersom ingenjör Johnson i arbetet sysslar med gatusignaler kanske det är naturligt att han fastnade för bilar. I två år knåpade han med förstlingsverket och resultatet har verkligen blivit imponerande.

Han utgick från en vanlig modellbyggsats av en Hot Road. Han började bygga, förstärkte lite här och var, rev ned och byggde om igen. Så tillkom radioutrustningen. 46 transistorer plus en massa annat smått och gott. Och resultatet har blivit något enastående. Det intygar bland andra tidningen Hobby som gjort ett reportage om ingenjör Johnson och hans hobby.

För att börja från början så kan den stolte byggherren från sin manöverpult via radioutrustningen styra bilen, reglera hastigheten fram och back, tända belysningen, visa kursändring med blinkers samt tuta. Men inte nog med det. Han kan till exempel spela in manövertonerna på en bandspelare och sedan sända detta program till bilen, som då exakt upprepar alla inspelade manövrer.

Två år har det här bygget tagit, och det betyder i praktiken cirka 1 000 arbetstimmar. Då har alltså en hel del detaljer byggts om och förbättrats. Till exempel styrningen som med all radioutrustning blivit för klen i original. Det stora antalet komponenter har naturligtvis bidragit till

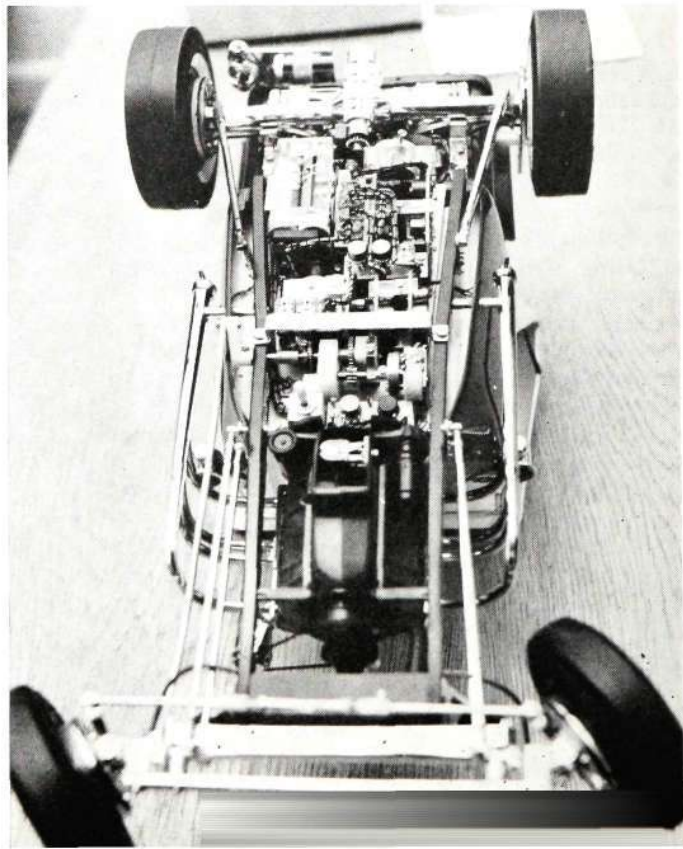

den ganska stora kostnaden. Själv räknar ingenjör Johnson med att han lagt ner cirka 3 000 kronor på modellen.

Nästa bygge har redan påbörjats. Det blir en Jaguar som inte kommer att stå den första efter ifråga om tekniska finesser. Bland annat blir det en betydligt starkare motor för en hastighet på cirka 30 km i timmen. De vunna erfarenheterna gör att bygget går relativt fort undan och kanske det kan bli åtskilligt fler i

framtiden. Det är nämligen ganska ont om förnämliga bilradiomodeller i marknaden och många intresserade har redan hört av sig.

På bilden ovan håller ingenjör Johnson på med den nya modellen vid sin arbetsbänk. Nedan till vänster demonstrerar han programmerad bilkörning och bilden till höger visar modellens undersida med de många förnämliga kopplingarna och komponenterna.

TRÅDSTUMPAR

VÄRLDENS TELEFONBESTÅND ÖKAR KRAFTIGT —
NY PR-FILM OM L M ERICSSON — FISKAFÄNGE I SÖ

Aldrig tidigare har antalet telefoner i världen ökat så kraftigt som under 1963. Enligt nyutkomna »The World's Telephones 1964» uppgick höjningen till 9,9 miljoner, vilket ger ett totalt antal av 171 miljoner apparater.

Sammanlagt finns det 28 länder som har över en halv miljon telefoner. Under 1963 var Ungern det enda land som kom över det strecket. Listan toppas av USA med 84,4 miljoner. Sedan följer på respektfullt avstånd Japan med 10,6 miljoner. Sverige kommer betydligt längre ner och har »endast» 3,2 miljoner telefoner. När det gäller telefontäthet blir förhållandet ett annat. Före Sverige med 42,25 telefoner per 100 invånare ligger då endast USA med 44,26. Indien med nära 700 000 apparater kommer sist med en telefontäthet av 0,15.

Världens flitigaste telefonerare finns i Canada, USA och Sverige. Cirka 600 samtal per person utväxlades under 1963 i Canada, 570 i USA och 447 i Sverige.

De 171 miljonerna telefonapparater fördelar sig på Nordamerika 90 831 400, vilket utgör 53,1 procent av världens telefonbestånd och innebär en telefontäthet av 43,4 apparater per 100 invånare; Mellanamerika 1 389, 0,8 proc. och 1,9; Sydamerika 3 872 800, 2,3 proc. och 2,5; Europa 55 277 600, 31,2 proc. och 8,7; Afrika 2 241 500, 1,3 proc. och 0,8; Asien 15 475 400, 9,1 proc. och 0,8; Oceanien 3 812 300, 2,2 proc. och 21,3.

En ny PR-film om L M Ericsson har nyligen blivit visningsklar. Den heter »Fyra Ericofoner» och är inspelad i färg. Den finns i både 16 och 35 mm. För närvarande finns endast en engelsk version, men under hösten skall färdigställas kopior med svensk översättning. Dessutom görs en spansk version. Filmen skildrar med utgångspunkt från fyra personers olika samtal i L M Ericsson-Ericofoner fyra episoder, alla med situationer som ger tillfälle till utblickar över L M Ericssons världsomspännande verksamhet. Härunder ges också tillfälle till presentation av L M Ericssons olika produkter utan att några för en del åskådare tröttnande och alltför ingående tekniska beskrivningar behöver förekomma. Vis-

ningstiden är cirka 20 minuter och intresserade sammanslutningar kan vända sig till Reklamavdelningen för lån av filmen.

Från signaturen IRO har vi fått följande rapport från en storfiskarträff i Söderhamn.

»Arbetsledarna vid Söderhamnsfabriken brukar varje år hålla en fisketävling. Dessa alternerar mellan två av medlemmarnas sommarstugor belägna i Norrfjärd respektive Humlegårdsstrand.

Redan detta att två olika fiskevatten används är så att säga en tävling i själva fisketävlingen, då varje sommarstugeägare skall bevisa för den andre att han har det bästa fiskevattnet, något som är föremål för heta och livliga diskussioner.

Årets tävlan var förlagd till Norrfjärd där Erik Lundgren stod som värd. Fiske-tävlingen föregicks av 4-kamp mellan samtliga deltagare och i vilken pilkastning, spikslagning, brickskastning och längdhopp ingick. Därefter fraktades samtliga 20 deltagare i båtar ut till fiskevattnet, där mängder av abborrar fick en snabb färd upp ur det våta. På bestämt klockslag slängdes alla agnade krokär överbord och uppdragningen kunde börja.

Hans Ahlinder var snabbast. Omedel-

bart sedan signalen gått hivade han upp den första fisken. (En del påstår att han tjuvstartade.) I fortsättningen visade sig också Ahlinder vara den bästa fiskaren då han blev årets mästare med en sammanlagd vikt av 790 gram. Tvåa i tävlingen, endast 20 gram efter, blev Stig Håkansson. Och i fyrkampen var det Ivar Rohdin som triumferade med Stig Andersson på andra plats. Sammanlagt drog man upp 73 abborrar med en vikt av 8,5 kg, kanske också skall tilläggas.

Det återstår nu för K E Rehnberg, den andre sommarstugeägaren vid Humlegårdsstrand, att i höst visa att han har ännu bättre fiskevattnet, men enligt E Lundgren så ansågs detta vara helt utslutet.»

På bilden nedan är fiskafänget i full gång.

Signaturen »Skepparn» tycker att vi bör ut mer i skog och mark och skaffa oss bättre kondition. Till den änden har han författat nedanstående »ode till soffliggaren» som vi överlämnar med varm hand till Kontaktens läsare.

Så skönt att sig i bilen sätta,
att i fåtöljen slappna av.
Maskiner hjälper oss att tvätta,
bekvämlighet är tidens krav.
Så sakta vi ur sängen stiger,
man känner sig så slö och loj,
och kroppen ömmar, men vi tiger,
när som vi möter dagens støj.
En dag vi knappt ur sängen orkar,
vi somnar om och sover sött
och alla muskler snart förtorkar,
O, unga mänska evigt trött.
Ryck upp dig nu och dröj ej mera,
än finns det hopp, vänd om i da',
träna din kropp och motionera
så blir du frisk å kry å gla'.

Sommarspelen 1965

Lördagen och söndagen den 19—20 juni gick sommarspelen gällande KCM i friidrott och fotboll 1965 i Göteborg med LME IF i Mölndal som arrangör. Lördagen bjöd på ostadigt väder med kraftiga men korta regnskurar till de tävlandes och arrangörernas stora förtret.

Friidrottsfolket höll till på vackra Slottsskogsvallen (Sveriges vackraste idrottsarena?). Flera goda resultat uppnåddes trots en kraftig motvind på upploppssidan och att fader Pluvius visade sig från sin bästa (läs värsta) sida. Exempelvis segrade S Ahlstedt, HF, på tiderna 11,5 och 52,3 på 100 respektive 400 meter. Vidare kan nämnas ett nytt LME-rekord i diskus för äldre oldboys. Det var oförbrännelige Gösta Steen, MÖ, som kastade 40,94 meter. De två föregående åren — han var då yngre oldboy — förbättrade han varje gång diskusrekordet. Den gode Gösta blir tydligen bättre och bättre ju äldre han blir. Vad månne bli av den gubben?

Spelens säkraste segrare i förhandstipset, höjdhopparen T Löqvist, Visby, trivdes inte med blåsten och regnet. Segrade gjorde han förstås, men fick nöja sig med höjden 175 cm.

På lördag eftermiddag var flickorna i elden och spänstiga Kay Hall, FÖB Stockholm, var sammanlagt bäst. Fader Pluvius visade sig vara gentleman och när hans värsta morgonhumör lagt sig höll han sig i bakgrunden, varför flickorna och oldboysen kom torrskodda från tävlingarna.

Efter tävlingarnas slut hölls prisutdelning på restaurang Vita Bandet i Slottsskogen. I samband med prisutdelningen bjöds samtliga LM-are på kaffe med dopp. En gest som livligt uppskattades. Före prisutdelningen tackade LME-företagens idrottsförbunds ordförande Lars Selin arrangörerna och deltagarna för väl genomförda tävlingar samt överlämnade LME-företagens idrottsförbunds hedersmärke till Per-Rune Bengtson och Gösta Steen, båda från den arrangerande klubben LME/MÖ.

Löpning 1 500 meter med koncernmästaren A Hedberg, KV, i täten.

De bästa resultaten:

Damer

80 meter final: 1) I B Pettersson, HF, 11,6, 2) B Larsson, KV, 12,2, 3) K Hall, FÖB, 12,4.

Längdhopp: 1) K Hall, FÖB, 4,20, 2) B Larsson, KV, 3,90, 3) I B Pettersson, HF, 3,73.

Höjdhopp: 1) K Hall, FÖB, 1,30, 2) B Larsson, KV, 1,30, 3) I Arvidsson, MÖ, 1,25.

Slungboll: 1) V Jaktlund, HF, 34,35, 2) I Lindgren, Rifa, 33,30, 3) B Larsson, KV, 32,71.

Seniorer

100 meter final: 1) S Ahlstedt, HF, 11,5, 2) I Marks, KV, 11,5 3) R Eriksson, Uddevalla, 11,7.

400 meter final: 1) S Ahlstedt, HF, 52,3, 2) R Eriksson, Uddevalla, 53,5, 3) L Carlberg, SKV Alingsås, 55,3.

1500 meter: 1) A Hedberg, KV, 4,16,3, 2) T Smedslund, KV 4,16,8, 3) Gynter, ÖR, 4,25,8.

Längdhopp: 1) L Carlberg, SKV Alingsås, 6,20, 2) T Wirkberg, KV, 5,79, 3) B Brännström, HF, 5,55.

Höjdhopp: 1) T Löqvist, Vy, 1,75, 2) B Brännström, HF, 1,65, 3) A Wahlberg, Vy, 1,55.

Diskus: 1) J Joulamo, KV, 38,75, 2) G Steen, MÖ, 38,66, 3) P O Ringvall, Vy, 35,65.

Kulstötning: 1) J Joulamo, KV, 12,81, 2) P O Ringvall, Vy, 12,62, 3) E Juntanen, SKV, 12,42.

Spjutkastning: 1) E Juntanen, SKV, 56,95, 2) L Kilskinen, KV, 52,00, 3) A Wahlberg, Vy, 44,42.

Yngre Oldboys

100 meter final: 1) G Larsson, KV, 12,3, 2) T Löqvist, Vy, 12,8, 3) S Kadar, FÖB, 13,3, 4) P Kerovirta, KV, 13,3.

1500 meter: 1) F Lundberg, Rifa, 5,27,4, 2) P Kerovirta, KV, 5,53,6.

Längdhopp: 1) T Löqvist, Vy, 5,42, S Kadar, FÖB, 4,90, 3) G Larsson, KV, 4,90.

Höjdhopp: 1) T Löqvist, Vy, 1,70, 2) P Kerovirta, KV, 1,40, 3) G Larsson, KV, 1,35.

Kulstötning: 1) P O Ringvall, Vy, 12,48, 2) S Kadar, FÖB, 9,34, 3) T Löqvist, Vy, 8,86.

Diskus: 1) P O Ringvall, Vy, 35,86, 2) P Kerovirta, KV, 22,08, 3) T Löqvist, Vy, 20,88.

Äldre Oldboys

100 meter final: 1) E Karlsson, HF, 13,3, 2) G Steen, MÖ, 14,0, 3) B Rosell, HF, 14,3.

Längdhopp: 1) B Rosell, HF, 4,35, 2) G Steen, MÖ, 4,32, 3) H Jangvik, MÖ, 4,20.

Höjdhopp: 1) G Steen, MÖ, 1,45, 2)

Nedan Mölndals segrande fotbollslag. Till höger G Steen från Mölndal i aktion. En framgångsrik äldre oldboy med tre koncernmästerskap.

H Jangvik, MÖ, 1,35, 3) B Rosell, HF, 1,30.

Kulstötning: 1) G Steen, MÖ, 10,43, 2) O Siik, HF, 9,97, 3) B Rosell, HF, 9,27.

Diskus: 1) G Steen, MÖ, 40,94, nytt KCM-rekord, 2) B Rosell, HF, 32,49, 3) O Siik, HF, 24,95.

Juniorer

100 meter final: 1) S Ahlstedt, HF, 11,5, 2) B Lindström, HF, 11,9.

Höjdhopp: 1) B Lindström, HF, 1,55, 2) E Stenros, Kh, 1,40, 3) I Axelsson, SRA Kumla, 1,40.

Kulstötning: 1) N Johansson, SRA, 10,39, 2) S Ahlstedt, HF, 8,36, 3) B Lindström, HF, 7,60.

Diskus: 1) N Johansson, SRA, 26,63, 2) B Lindström, HF, 24,73, 3) S Ahlstedt, HF, 21,09.

Samtidigt med att friidrottarna tävlade på Slottsskogsvallen på lördagen härjade fotbollens kämpar på Heden. Femton lag gjorde upp om vilka som skulle gå till finalen i KCM på söndagen. Liksom friidrottsfolket fick fotbollsspelarna kriga i regn och blåst. Samtliga spelare genomförde dock sina matcher utan klagan och skall ha en eloge för det justa och trevliga spel de presterade. I det sammanhanget skall även domarna ha sin beskärda del av arrangörernas tack för att de ställde sig till förfogande trots redan inbokande personliga lördags- och söndagsprogram.

Efter den hårda kvalificeringsomgången gick Alpha, Kristianstad, och Mölndal till final. Den spelades på söndagen i strålende sol och en i överkant kraftig vind på Slottsskogsvallen. Efter lördagens regn var planens gräsmatta svårbemästrad eftersom spelarna enligt reglerna måste spela i gummiskor. Trots detta bjöds publiken på verkligt fin fotboll. Båda lagen bestod av tekniska »finlirare» som bannlyst allt »sparka och spring». Följden blev också att matchen var mycket juste.

Matchen avgjordes först efter förlängning. Halvtidsresultat och ordinarie speltidsresultat var nämligen 1—1. I förlängningens sista tiominutersperiod kom avgörandet på straffspark. Denna slogs in av MÖ:s Börje Pettersson utan chans för Alphas målvakt.

Utän tvekan var MÖ det jämnaste laget och kunde också långa tider pressa Alphas mycket goda försvar. I gästernas försvar dominerade målvakten, båda backarna och centerhalven. Högerinnern var den store speluppläggaren med centern som snabb och påpasslig skytt. I Mölndals lag var alla mycket jämna men skall några framhållas måste det bli målvakten och centerhalven. Forwards hade med litet bättre tur och koncentration lätt kunat slå in ytterligare två eller tre bollar.

Förutom KCM i fotboll spelades på

lördagen kvalificeringar och final för B-turneringen. Dessa lag som består av sju spelare gjorde upp på Heden. Denna turnering vanns av SKV Alingsås, som i finalen slog FÖB Göteborg med 2—1. Starkt av FÖB att slå sig fram till finalen. Före matchdagen hade man nämligen problem att få ihop ordinarie spelare.

Matchresultat:

Karlskrona—DKB	4—1
Gröndal—Mölndal	0—7
Ermi—HF	1—3
Norrköping—Visby	1—3
Rifa—Bollmora	1—4
SRA, Stockholm—Katrineholm	3—0
SKV, Sundbyberg—SRA, Kumla	5—1
Karlskrona—Mölndal	0—1
HF—Visby	0—2
Bollmora—Alpha	0—5
SRA, Stockholm—SKV, Sundbyberg	1—3
Mölndal—Visby	4—0
Alpha—SKV, Sundbyberg	0—1
Mölndal—Alpha	2—1

B-turneringen

Mölndal—HF	1—1
HF—FÖB, Göteborg	3—2
LME, Göteborg—Rifa, Kalmar	wo
Uddevalla—Bollmora	4—0
SKV, Alingsås—Katrineholm	6—0
FÖB, Göteborg—LME, Göteborg	4—3
Uddevalla—SKV, Alingsås	2—7
FÖB, Göteborg—SKV, Alingsås	1—2

Så var det slut på Sommarspelen 1965. Om alla visste hur trevligt flickorna och grabbarna har på de olika KCM-tävlingarna skulle många fler anmäla sig och komma till start. En malört i bägaren är emellertid okynnesanmälningarna. De blir en extra börda för arrangörerna och det är inte heller rätt mot de andra deltagarna. Så till ett annat KCM: Var ute i god tid med anmälningarna och kom till start samtliga!

Schack

Inför det nu stundande schackåret kan man konstatera att schackmatcherna mot andra klubbar under det gångna året visar att spelstandarden på HF och Tellus är hög. I 40-mannamatchen mot det starka Hägersten blev segersiffrorna inte mindre än 27—13. Även i en match mot Älvsjö kabelverk blev det vinst för HF med siffrorna 5—3. Som avslutning på spelåret avverkades två blixtmatcher, den ena mot Tellus som besegrades med 40—32 och den andra mot Hägersten som vann med 102,5—97,5. I den trevliga tävlingen mot Hägersten ställde vardera laget upp med tio man. Bäste poängplockare var H Sundqvist och O Bergström, som tog 14 resp. 13,5 av 20 möjliga.

Korpschacket blev dock en negativ överraskning för LME. Sex lag ställde upp i div. I och LME hamnade på 5—6 plats. Laget i div. II lyckades bäst och

belade tredje platsen bland sju lag. Även i div. III ställde sex lag upp, men där kom LME först på fjärde plats.

Korpblixten blev en snopen framgång. LME vann alla matcherna, men parti-poängen avgjorde och laget kom på andra plats. I den individuella korpblixten klarade sig B Schmidt till A-finalen, L Å Andersson och H Larsson till B-finalen. H Larsson kom på andra plats med 10 poäng av 14 möjliga liksom segraren.

Av resultaten i de individuella turneringarna må följande nämnas:

Klubbmästerskapet hemfördes av H Zalitis på 9 poäng av 10 möjliga (utan förlust). Endast en poäng efter kom K Sandberg. Tredje platsen belades av M Andersson med 7,5 poäng. I klass II segrade I Wilhelmsson och i klass III blev resultaten 1) S Fjordland, 6,5 p, 2) B Zahn, 6,0 p, 3) L G Malmgren, 5,5 p, 4) G Strömberg, 5,0 p, 5—6) A Svensson och G Lundqvist, 4,5 p. Alla dessa tredjeklassspelare flyttades upp till klass II.

KM i blix, klass I: 1) B Schmidt, 18 p, 2) H Larsson, 17 p, 3) B Lindsjö, 16 p, 4) H Zalitis, 13,5 p, 5) H Sundqvist 13 p.

Klass II—III. 1) G Strömberg, 16,5 p, 2) N Engström, 14 p, 3—4) I Wilhelmsson och J Jung, 13 p.

Cupen 1964 samlade 24 deltagare. Alla som förlorade ett parti åkte ur. I semifinalen kvarstod K Hermansson, B Schmidt, J E Hagen och E Wihlén. Finalen blev en uppgörelse mellan Hermansson och Hagen, som den senare vann efter en hård kamp.

I ½-Timmestävlingen med handikapp deltog 22 spelare. 1—2) O Bergström och H Larsson, 18,5 p, 3—4) M Andersson och J E Hagen, 15 p, 5) K Sandberg, 13 p, 6) T Juntti, 11,5 p, 7—8) L Malmgren och S Fjordland, 11 p.

Koncernmästerskapet i blixtschack i stockholmsområdet hölls inte en tidpunkt då en del starka spelare inte kunde ställa upp och därför kom HF att dominera i mycket högre grad än väntat. 1) O Bergström, HF, 12 p, 2—3) N Östling och H Larsson, HF, 10,5 p, 4) B Schmidt, HF, 10 p, 5) Å Pettersson, Tellus, 8 p.

Det nya schackåret hösten -65—våren -66 inleds med måndagen den 6 september som första speldag. Lokal är som vanligt tjänstemannamatsalen. Preliminärt startar klubbmästerskapet den 27 september. Övriga turneringar följer enligt fjol-årets schema så när som en till den 20 september planerad simultanuppvisning av den kände storspelaren Zandor Nilsson. Han möter 25—30 spelare.

Anmälningar till klubbmästerskapet och simultanuppvisningen mottas måndagarna före starten i spellokalen. Nya och gamla spelare hälsas välkomna. För nybörjare blir det en speciell turnering.

HL

För en tid sedan uppmanades LM-arna att minska belastningen på telefonväxeln vid huvudfabriken genom att uppmana bl.a. anförvanter att begära anknyningsnummer i stället för namn vid anrop utifrån. Det är säkerligen ett verksam sätt att nedbringa växelteltelefonernas ofta mycket stora arbetsbörda men ingalunda det enda. Under sommartid belastas växeln av många privata samtal från LM-arna. Jag tänker då på dem som parkerat sina familjer på något sommarnöje som i många fall ligger utanför Stockholms fritrafikområde. Skall familjen kontaktas per telefon måste man slå riktnummer och det kan vi inte göra i mer än några enstaka fall på våra anknyningsapparater inom bolaget. Samtalen måste beställas hos telefonisterna och sedan skall de debiteras i vanlig ordning, alltså en ytterligare onödig arbetsbelastning av telefonisterna, vars kapacitet redan minskats genom semestrarna.

Ett enkelt sätt att lösa det problemet vore väl att sätta upp en eller flera myntapparater på lämpliga ställen inom huvudfabriken. Härigenom skulle vederbörande bli helt oberoende av huvudfabrikens växel. Det extra besvär som kassan skulle åsamkas genom att tillhandahålla växelmynt får väl anses svara mot vinsten.

Semesterrigaren

SJUKVÅRDENS...

Forts. från sid. 75

sammanställdes och klassificerades till ett system, varur framgick de olika kraven för respektive grupper. Härigenom blev det möjligt för läkaren att vid nyanställningsundersökningar, som blivit obligatoriska för alla anställda, kunna bedöma vederbörandes lämplighet för avsett arbete. Undersökningen kompletterades även med skärmbildsundersökning och snart inköptes också skärmbildsapparatur.

Även andra initiativ på hälsovårdens område blev nödvändiga. En noggrann uppföljning av den svenska personal som för bolagets räkning tjänstgör i främmande länder är oundgängligen nödvändig. Den innebär att den anställda själv såväl som hans familj får genomgå en hälsoundersökning både före och efter utlandsvistelsen.

Ytterligare verksamhet av förebyggan-

Sällskapet LME

avslutade programenligt sin säsong med årsmöte och vårbal på Foresta. Bolagets representant dir. G. Fernstedt festalade elegant och spirituellt på flera språk till stor förtjusning för utländska deltagare.

Laila Westersund med The Cave Stompers roade publiken och satte fart på de dansande. Kvällen gynnades av mycket vackert väder och strålande solnedgång.

Under arbetsåret har avverkats en informationsafton på Skansen samt två studiebesök, varav ett i Bollmora. Sällskapet har med glädje noterat ett ständigt ökat, intresserat deltagande från samtliga koncernföretag i stockholmsområdet. Vid årsmötet avtackades Anders Jörgensen för sitt mångåriga och förtjänstfulla ordförandeskap. Avgående ordföranden överlämnade ordförandeklubban till efterträdaren Henry Borgström med uttalad förhoppning om vidareutveckling av Sällskapets verksamhet.

de karaktär ligger inom det arbetsfysiologiska fältet. Sedan länge har vår målsättning varit att förebygga olycksfall och yrkesskador. Idag vill vi gå ett stycke längre genom att söka skapa optimala arbetsbetingelser för våra anställda. Detta innebär att man bör ta hänsyn till alla de faktorer i arbetet som kan tänkas ha inverkan på hälsan och utforma arbetsprocesserna och arbetsplatsen så att den anställde icke utsätts för onödig belastning, fysiskt såväl som psykiskt. Detta tror vi är en god ekonomi för såväl den enskilde som företaget.

För att finna lösningar på hithörande problemställningar pågår sedan några år ett kontinuerligt samarbete mellan arbetsfysiologiska institutionen vid GCI och förtroendeläkaren. Företagsläkaren är förvisso ingen tekniker och skall heller inte försöka agera som sådan. Han skall emellertid samarbeta med den skyddstekniska personalen i företaget och gemensamt söka finna lösningar på ergonomiens fält. Här för krävs att läkaren är väl förtrogen med de olika arbetsuppgifter och arbetsmiljöer som finns inom företaget. Han måste alltså kunna ställa diagnos även på själva arbetsplatsen.

Professor Gunnar Fischer avled redan 1956 efter endast cirka tio år i företagets tjänst. Han hade då inom den allmänna hälsovården tillvunnit sig internationell berömmelse. I L M Ericsson var han pionjär på företagshälsovårdens område och från hans tid emanerar bland annat det arbetsanalytiska schema som alltjämt är i bruk samt även de olika typerna av hälsoundersökningar.

Förtroendeläkarens arbetsuppgifter har

VI TACKAR

... för födelsedagshyllningar

Ingemar Gunnarsson, X/IsI
Percy Hessling, HF/Evd
May Pihl, HF/Lnf
Herman Samuelson, VÄ/X/Kxkb
Sven Sikström, FÖB/AU 22
Bengt Wennberg, HF/Vbp
Sven Winberg, BA/Vt 465

... för annan vänlighet

Olga Argenius, HF/PS
Margareta och Ivan Borgström,
HF/X/KIC
Gunnel och Arne Johnson, T/Kp och SIB
Ulla-Bella och Stephan Kullberg,
HF/X/KeC
Solveig och Kjell Åkerblom, HF/X/Bvm

... för vänligt deltagande

vid min makes och min faders, Åke
Kåell, G/AT, bortgång
Greta och Kerstin Kåell

småningom utvidgats och en exposé över dessa återspeglar företagshälsovårdens utveckling i vårt land under senare år. Förtroendeläkaren skall bland mycket annat leda organisationen av sjuk- och hälsovården inom företaget, stå företagsledning, arbetsledning och anställda till tjänst med råd och anvisningar i arbetsmedicinska och arbetshygieniska frågor. Han skall övervaka hälsotillståndet bland de anställda, medverka i aktuella skyddskommittéer och ge råd till förbättringar. Sedan 1956 har av praktiska skäl omplaceringsfrågor med medicinsk anknytning centraliserats till förtroendeläkaren. Han skall delta vid planerandet av nya arbetsplatser och övervaka de hygieniska förhållandena inom arbetslokaler och personalutrymmen såsom kök, matsalar etc. Han skall följa hälsotillståndet bland de utlandsanställda, följa det epidemiologiska läget och vid behov organisera och leda massvaccination av personalen.

Med den allmänna standardhöjningen har följt ökade krav på olika slags service inkluderande även sjukvård. Detta stegrade sjukvårdsbehov resulterade för två år sedan i anställandet av ytterligare en läkare på halvtid samt av ytterligare en sjukgymnast på heltid. Inalles omfattar sjukvårdspersonalen idag på huvudfabriken femton personer. Nu söker man att applicera företagshälsovården på L M Ericssons arbetsplatser ute i landet».

Nils Masreliez

FRÅN FÖRETAGS NÄMNDERNA

Omkostnaderna starkt växande

Den 10 juni ägde det sedvanliga sammanträdet med representanter för koncernens företagsnämnder rum. I år, liksom förra året, hade man samlats till HF, där delegaterna före sammanträdet hade möjlighet att bese utställningen.

I egenskap av ordförande i HF:s företagsnämnd hälsade direktör Patricks de drygt 100 deltagarna välkomna. Dessa representerade tillsammans 29 olika företagsnämnder inom moderbolaget och koncernens svenska dotterbolag.

Direktör Patricks överlämnade därefter ordet till bolagets verkställande direktör, Björn Lundvall, som höll ett anförande under rubriken »Aktuella frågor». Inledningsvis konstaterade han att moderbolagets verksamhet under perioden 1960-1965 ökat snabbare än koncernens - år 1960 utgjorde nämligen moderbolagets fakturering ca 35 procent av koncernens totala fakturering, medan motsvarande förhållande 1964 var nära 42 procent. Direktör Lundvall menade att orsaken till denna utveckling är tvåfaldig - moderbolaget har under 1960-talet successivt lyckats erövra ett antal nya marknader, varav särskilt Australien bör nämnas, varigenom dess expansion kom att ske i snabbare tempo än som betingades av den naturliga telefонтillväxten på dess traditionella marknader, samtidigt som en viss stagnation i telefonutbyggnaden rådde på vissa stora marknader där koncernen har egna fabriker. Som exempel på sådana marknader nämnde direktör Lundvall Italien och Brasilien.

Koncernens utveckling under den senaste femårsperioden ansåg han vara relativt tillfredsställande även mot bakgrunden av att under större delen av denna tid goda konjunkturer rått i industriländerna.

Koncernens verksamhet är koncentrerad på tillverkning och försäljning av utrustningar ingående i telekommunikationsnät. Nära 70 procent av koncernens omsättning utgörs av sådana produkter. Härav faller över hälften på telefonstationer och växlar medan den andra de-

len fördelar sig på telefonapparater, transmissionsutrustningar samt kabel och nätmateriel. Av de återstående 30 procenten utgör verksamheten inom militär elektronikmateriel ungefär en tredjedel, medan återstoden omfattar ett stort antal produkter, varav den största utgöres av starkströmskabel.

Med hänsyn till koncernens inriktning är därför utbyggnaden av telekommunikationsnäten i världen av särskilt intresse. Det är ingen tvekan om att det finns en hög grad av korrelation mellan nationalinkomsten per capita i ett land och telefонтätheten. Med hjälp av ett diagram illustrerade direktör Lundvall detta samband för några av koncernens viktigaste marknader och en del intressanta jämförelseländer av kategorien utvecklingsländer. Denna jämförelse återspeglade den stora potentiella marknad som verkligen existerar. Medan behovet av telekommunikationsutrustning i många utvecklingsländer är mycket stort, får man dock lov att konstatera att de tillgängliga resurserna att fylla behoven är starkt begränsade.

Utbyggnaden av telefonnät fordrar stora investeringar - storleksordningen 3 000 kronor per abonnent - och ställer därmed stora krav på finansiella resurser hos de förvaltningar eller telefondriftbolag som skall genomföra den. Självfinansieringsförmågan beror naturligtvis på många faktorer, men vettiga tariffer är en förutsättning. Tarifferna bestäms emellertid i regel av politiska instanser, vilka ofta tar mer hänsyn till väljarnas röster än telefonförvaltningarnas önskemål, varför nödvändiga höjningar ofta försenas eller helt uteblir.

I regel är självfinansieringsförmågan avsevärt mycket större hos förvaltningar med hög telefонтäthet, delvis beroende på att man här har stora volymer interurbantrafik, som vanligtvis har hög lönsamhet.

Båda dessa faktorer bidrar till bekymren för förvaltningarna i utvecklingsländerna och tvingar dem till begränsning i

utbyggnaderna. Vissa leverantörskrediter av rimlig omfattning har tidigare kommit till användning för att underlätta deras finansieringsproblem.

Under påverkan av de direkta gåvor till utvecklingshjälp, som tidigare givits bl. a. från USA, och av de långfristiga regeringslån med låg ränta som lämnats både av USA, Frankrike, Tyskland och England har kunderna i utvecklingsländerna emellertid nu börjat ställa allt större krav på finansieringshjälp från leverantörerna. Möjligheterna att lämna långfristiga krediter - på 10 eller 15 år - har blivit ett alltmer viktigt vapen i konkurrensen. I några fall under senare år har krediten och inte produktens kvalitet eller pris varit avgörande.

I jämförelse med flera av våra utländska konkurrenter, som har stöd genom långa regeringskrediter bundna till inköp i långivnarlandet, kan vi konstatera att vi är handikappade genom den svenska regeringens vidhållande av multilateral obunden utvecklingshjälp.

Det finns vidare tecken på en alltmer tilltagande knapphet på kapitalmarknaden även inom industriländerna, vilket lett till att förvaltningarna i vissa av dessa antingen får begränsa sina investeringar eller alternativt söka erhålla varukrediter. En fortsatt expansion av koncernens försäljning är därför i hög grad beroende av den kommande utvecklingen på nationella och internationella kapitalmarknader.

För att möta en ökning av anspråken på varukrediter från våra kunder måste vi alltså se till att koncernen uppehåller en hög likviditet av minst samma omfattning som för närvarande.

Direktör Lundvall menade också att koncernens framgångar hittills bl. a. har byggts på existensen av en högtstående teknik. Inom telefonstationsområdet har koordinatväljarsystemet vunnit internationell uppmärksamhet och under en följd av år bidragit till en mycket hög konkurrenskraft. Steg-för-steg-drivna system betraktas numera allmänt som omo-

derna, och internationella specifikationer skrivs alltmer ofta enbart för koordinatväljarsystem.

Emellertid börjar man nu mer och mer klart skönja den typ av system som kommer att efterträda koordinatväljarsystemen. Efter många års experimenterande inom världens ledande telefonstationer förefaller det som om nästa steg i utvecklingen blir telefonstationer där samtalen visserligen kopplas upp över något slag av mekaniska kontakter men där styrningen av uppkopplingsbanan sker med hjälp av datamaskinliknande, helt elektronisk apparatur. Koncernen har under senare år lagt ner mycket arbete på experimentell och teoretisk bearbetning av sådana nya system och torde stå väl rustad i konkurrensen.

Inom abonnentväxelområdet har successivt en ny serie växlar för olika kapacitet framtagits med användning av kodväljaren som kopplingselement. Härigenom har konkurrenskraften avsevärt stärkts.

Den nya bordstelefonapparaten Dialog, som utvecklats tillsammans med Telestyrelsen, uppfyller de tekniska krav som ställs på den från olika marknader.

Inom transmissionsområdet ser de nya utrustningarna för överföring av 300 samtidiga samtal på en tunn koaxialkabel med i marknaden nedgrävda transistorförstärkare ut att fylla aktuella behov hos många kunder.

Slutligen kan det vara intressant att notera att vi i dag i Mölndal förfogar över en av Europas mest kvalificerade anläggningar för utveckling och tillverkning av flygplansradar.

Till de mest aktuella frågorna inom det tekniska området hör den allt kortare modernitetstidslängden hos telekommunikationsutrustningarna i allmänhet. Med modernitetstidslängd avses då den tidrymd under vilken utrustningarna pris- och prestandamässigt framgångsrikt kan konkurrera med konkurrenternas motsvarande utrustningar. Medan vi för 500-väljarsystemet kunde räkna med en modernitetstidslängd i storleksordningen 30-35 år, så är den för koordinatväljarsystemet i storleksordningen 20 år och för dess efterföljare sannolikt ännu kortare. Motsvarande tider för exempelvis transmissionsavdelningarnas eller militärelektronikdivisionens produkter ligger i dag vid ca 10 år eller till och med ännu lägre. Dessa förhållanden nödvändiggör en starkast möjlig kompression av den period, under vilken utvecklingen och konstruktionen sker, vilket ställer stora krav på förmågan att planera och hålla ihop komplicerade tekniska projekts utveckling. Lika viktigt är att tidpunkten då produkten skall marknadsföras väljs rätt med hänsyn till konkurrensen. Några års försening kan leda till bortfall av stora försäljningsvolymerna och

det är i regel under de första årens försäljning av en ny produkt som man kan få ut de bästa priserna.

Både inom försäljningsavdelningar och konstruktionsavdelningar brottas vi i dag med problemet hur vi skall kunna hålla nere de starkt växande omkostnaderna. Under det gångna året har vi sökt angripa frågan genom att inrätta en särskild grupp för att rationalisera arbetet inom kontoren genom att studera använda rutiner och metoder, förbättra dessa, införa högre grad av maskinell bearbetning av underlag både för försäljning och tillverkning. Det är företagsledningens förhoppning att vi genom sådana åtgärder i samverkan med personalen skall kunna åstadkomma ett bättre utnyttjande av befintlig personal genom att eliminera många manuella rutinoperationer.

Direktör Lundvall konstaterade vidare att flera av utlandsfabrikerna blir alltmer kompletta i fråga om sin tillverkning av framför allt telefonapparater och telefonstationsutrustning. Det innebär successivt utflyttning av tillverkning från moderbolagets fabriker till koncernfabriker.

Därmed ökar betydelsen av att tillverkningen vid dessa fabriker sker på mest rationella sätt. Ökade ansträngningar måste göras från moderbolagets sida för att introducera nya arbetsmetoder och maskiner i utlandsfabrikerna. I ökad omfattning har också personal från dessa fått tillbringa tid i Sverige för upplärning.

I andra fall begränsar tillverkningsvolymen ekonomiskt tillverkningen vid utlandsfabriken till att omfatta montering och provning. I sådana fall är det viktigt att försörjningen av primärdetaljer från Sverige sker till priser och leveranstider som medger konkurrenskraft. Ökad uppmärksamhet har fäst vid dessa frågor.

Även på tillverkningsviden måste stor uppmärksamhet fästas vid en fortgående rationalisering av fabrikationen för att undvika att höjda löner och höjda materialpriser slår igenom på tillverkningskostnaderna. Ett resultat av detta arbete är den fortgående automatiseringen av mekaniska tillverkningsoperationer. Omläggningar av tillverkningsrutinerna för att uppnå en mera flytande tillverkning och därigenom minska det i fabrikerna bundna kapitalet och därmed uppnå lägre räntekostnader har genomförts med framgångsrikt resultat och arbetet på denna väg avser vi fortsätta.

Direktör Lundvall framhöll till sist att man på längre sikt kan skönja risker för att den successiva utflyttningen av fabrikationen från moderbolaget till utlandsfabrikerna kommer att medföra att moderbolagets andel i koncernomsättningen reduceras. Endast genom att öka sina existerande marknader och genom att finna nya har moderbolaget hittills kun-

nat motverka och till och med vända denna tendens. Huruvida detta skall lyckas även i framtiden är svårt att bedöma. Helt klart är att antalet betydelsefulla »fria» marknader av naturliga skäl hela tiden minskar och konkurrensen om de återstående därmed alltmer ökar.

Ekonomidirektör Gunnar Svalling gav därefter några kommentarer till 1964 års koncernbokslut, varefter stillfilmen »Det ekonomiska resultatet 1964» visades. Den behandlar moderbolagets och koncernens bokslut för år 1964.

Nästa punkt på dagordningen var ett föredrag om SRA:s produktion på det civila och militära området av direktör Sven Fagerlind. Här efter informerade övering Kurt Katzeff från HF om datamaskinstyrda telefonsystem.

Vid HF:s sammanträde diskuterades bl. a. hur införandet av elektroniska lösningar i våra produkter kommer att påverka inriktningen av vår produktion. Ing. Sundell anknöt till den sedan många år bedrivna forskningen inom koncernen för att applicera elektroniska lösningar i koncernens produkter. Han uppehöll sig speciellt vid det omfattande konstruktionsarbete, som för närvarande bedrivs inom moderbolagets telefonstationsdivision för att på publika telefonstationer i fråga om styr- och minnesenheter ersätta nuvarande reläteteknik med elektroniska lösningar. Ing. Sundell framhöll att – som väl torde vara bekant – elektroniken till väsentlig del bygger på helt andra komponenter – speciellt halvledare och ferriter – än den elektromagnetiska tekniken. Bolagets nuvarande produktion är av naturliga skäl anpassad för att tillverka elektromagnetiska komponenter, d. v. s. reläer, väljare o. s. v. Behovet av reläer kommer dock att minska och motsvarande ökning av elektroniska komponenter att uppstå i takt med att elektroniken införs i vår teknik. Ing. Sundell ansåg i det sammanhanget att den tekniska utvecklingen följer en brant stigande kurva, som kan komma att innebära att den elektromagnetiska tekniken blir föråldrad fortare än vad man i dag kan förutse. Utvecklingsarbetet på det halvledarelektroniska telefonsystemet typ AKE, som är under konstruktion på telefonstationsdivisionen och i vilket styr- och minnesdelen utförs med elektronik, medan väljare och inkopplingsdelen mellan denna och datadelen utförs med konventionell teknik, utgör en övergång till den rena elektroniken och den innebär även

en successiv påverkan av bolagets produktion.

Huvuddelen av de komponenter som i dag ingår i bolagets elektronikkonstruktioner utgörs av främmande fabrikat. Med anledning därav frågade ing. Sundell hur de elektroniska lösningarna i våra produkter kommer att påverka inriktningen av vår produktion samt vad som kan sägas om lönsamheten av att inom koncernen ta upp tillverkning av de komponenter för vår elektronik, i första hand halvledare och ferriter av olika slag – mot att vara beroende av främmande tillverkare, som i vissa fall kan tillhöra en konkurrerande koncern.

Dr Jacobæus anförde i huvudsak att frågan om hur införandet av elektroniska lösningar i bolagets system kommer att påverka produktionen har varit uppmärksammat av företagsledningen ända sedan bolaget började sitt utvecklingsarbete på elektroniska telefonstationer. Under 1950-talet gjordes några undersökningar för att få underlag för en bedömning av frågans räckvidd och konsekvenser. Undersökningarna visade att det skulle dröja ganska länge innan elektroniken kunde förväntas få någon inverkan på rörelsens struktur. En starkt bidragande orsak till detta var givetvis att bolagets omsättning under de senaste 15 åren varit i starkt stigande.

År 1961 erhöll bolaget den stora ordern på helelektroniska stationer för amerikanska flygvapnet. Denna beställning berörde emellertid inte moderbolaget på produktionssidan utan endast på tekniksidan. Vid det amerikanska dotterbolaget NEC inverkade naturligtvis denna stora beställning även på produktionsapparaten och med anledning därav fick man tillfälle att där närmare studera hur tillverkningsidan kommer att påverkas av en utveckling mot användandet av helelektroniska komponenter i större utsträckning. Vid NEC fick man skaffa en hel del specialutrustning när det gällde själva tillverkningen och utprovningen. Likaså fick personalen i viss utsträckning omskolas. När man gick igenom verkstadsavdelningarna lade man dock inte märke till någon större skillnad gentemot tidigare rådande förhållanden. Det är dock att märka att denna order utgjorde en mycket stor del av NEC:s fakturering under detta år.

Man står nu inom moderbolaget inför tillverkningen av den första halvelektroniska stationen, den som skall monteras i Tumba och sättas i drift vid årsskiftet 1966/67. Denna första station kommer att följas av andra stora projekt, exempelvis interurbanstationer i Rotterdam och Köpenhamn under åren 1968–1969. Man vet vad det kommer att ingå för material i dessa stationer och man kan därför rätt väl förutse vad denna stationstyp kommer att innebära för tillverkningsidan.

Tumbastationen projekteras för 12 000 abonnenter och 2 000 förbindningslinjer. Stationen kommer att omfatta 7 elektronikstativ för datautrustning och 16 för förmedlingsutrustning. Därtill kommer 60 väljarstativ och 60 relästativ. Kostnads-mässigt blir emellertid elektronikdelen ungefär dubbelt så dyr som väljar- och relädelena.

Dr Jacobæus framhöll även att för vanliga telefonstativ, t. ex. ett relästativ, är integrationsgraden – d. v. s. den del av värdet som tillkommer inom LME-koncernen – något högre än för ett transmissionsstativ, som i viss mån kan sägas representera den framtida elektroniska strukturen. Man kommer dock att successivt höja integrationsgraden för tillverkningen på transmissionssidan genom att tillverka en större andel av ingående komponenter inom koncernen. När de nu beslutade tillverkningarna kommit i gång, vilket beräknas delvis kunna ske under nästa år, kommer integrationsgraden i ett telefonstativ och i ett transmissionsstativ att bli i stort sett lika. Man kommer även i framtiden att följa utvecklingen med största uppmärksamhet, och målsättningen är att med koncernens tillverkning införliva komponentsorter så fort det lönar sig att göra dem. Av den anledningen tror man inte att den fortskridande elektroniseringen kommer att innebära något hot mot sysselsättningen på verkstadssidan.

Dr Jacobæus redogjorde även för företagna undersökningar beträffande komponentåtgången för åren 1965, 1970 och 1975. Av dessa undersökningar framgår att tillverkningen av de konventionella reläerna i stort sett kommer att fördubblas fram till 1975, ehuru med en ganska starkt avtagande takt under de sista åren i perioden. Under samma tid kommer exempelvis halvledare att öka ca tio gånger och mikrokretselementen ännu mycket mer. Med hänsyn till bolagets tämligen stora tillverkningsvolym blir det väl troligt att endast de delar av sortimentet som motsvarar mindre poster kommer att köpas in. Därav följer att man inte kommer att bli så beroende av inköp utifrån. Hur lönsamheten härvidlag kommer att bli i ett framtida nytt läge är kanske ännu för tidigt att yttra sig om. Så långt man i dag kan bedöma, kommer utvecklingen mot en högre grad av elektronik i våra system att gå relativt långsamt.

Dir. Sundkvist anförde att av telefonstationsdivisionens nuvarande ca 1 700 tjänstemän sysselsätts ca 200 med utveckling av det programminnesstyrda systemet. Man förutser en gradvis långsam ökning av andelen personal som sysselsätts inom denna sektor. Utvecklingen mot mera elektroniserade system kommer att medföra förändringar i strukturen av arbetsuppgifter inom divisionen.

Sälunda kommer tyngdpunkten att förskjutas från arbete med den s. k. hårdvaran (komponenter) mot arbete med system och program, från schemakonstruktion mot programmering samt från dagens relativt komplicerade register och reläsatser mot enklare och mera standardiserade byggestenar. Utvecklingen kommer vidare att innebära mera konstruktioner av kort med komponenter och tryckt förbindning och en annan typ av service gentemot kunderna. Serviceverksamheten i dag omfattar i stor utsträckning förslag till förändringar i levererade stationer för att behålla moderniteten i dessa. I framtiden kommer servicen att domineras av omprogrammeringar av datamaskinerna.

Den här skisserade utvecklingen kommer att medföra en ökning av staben av kvalificerade ingenjörer och dessa tekniker kommer huvudsakligen att sysselsättas med systemanalyser och konstruktioner i stället för detaljkonstruktioner.

Även dir. Sundkvist förutsåg att utvecklingen på det här området kommer att ske långsamt. Till detta bidrar bl. a. att det i dag är svårt att rekrytera personal som kan programmera dessa datamaskiner bl. a. därför att sådan personal i dag är mycket eftersökt för införande av databehandling på kontor och verkstadsplanering.

Dir. Werthén redogjorde mera i detalj för en undersökning rörande integrationsgraden i tillverkningen på telefonstations- och transmissionssidan. Han framhöll därvid bl. a. att helelektroniska system inom telefonstationsområdet kommer att ha en större del av kostnaden i halvledare och en mindre del i ferriter än vad transmissionsutrustningarna i dag har. Undersökningen visar dock att man kommer att bibehålla en hygglig integrationsgrad inom koncernen.

Dir. Mohlin anförde att i konstruktionsarbetet för de enheter som ingår i Tumbaprojektet har hänsyn tagits till en önskvärd mekanisering av denna tillverkningstyp i framtiden. Vad som har diskuterats i det sammanhanget är bl. a. en mera automatiserad förbindning. Andra delar av projektet som erbjuder intressanta tillverkningstekniska problem är framställningen av minnesenheter, som innehåller kärnor med ca en halv mm diameter, genom vilka upp till tre trådar skall dragas. Till en början kommer denna tillverkning att ske manuellt, men en mekanisering behövs även på den sidan i framtiden. Beträffande den framtida tillverkningen på detta område räknar man med att tillverkningen av reläsatser och kodväljare kommer att förläggas till HF, ROA-enheterna till TV samt stativen till Ronneby. Huruvida dessa planer kommer att kunna hållas är det dock ännu för tidigt att med säkerhet uttala sig om.

Dir. Sundkvist anförde att företagsledningen bedömer att koncernen ligger väl framme i förhållande till konkurrenterna. American Telephone and Telegraph Company (ATT) satte i drift sin första station av liknande typ nu i våras. Så långt man i dag känner till kommer LME:s Tumbacentral, som kommer att sättas i drift om ca ett och ett halvt år, att bli den andra i världen.

Dagsläget

Dir. Patricks anförde beträffande det allmänna konjunkturläget att den långa högkonjunktur som rått i Förenta Staterna sedan våren 1961 och i flertalet övriga industriländer sedan början av 1963 syns fortsätta, ehuru det förefaller berättigt att i år räkna med en dämpad ökningstakt av totalproduktion och världshandel. I vissa länder, såsom Förenta Staterna och Västtyskland, präglas konjunkturen av fortsatt hög ekonomisk aktivitet, medan i exempelvis Frankrike och Italien de stabiliseringspolitiska åtgärderna haft en klart dämpande effekt. I Storbritannien är den ekonomiska politiken alltså främst inriktad på att genom efterfrågedämpande åtgärder söka reducera fjolårets stora betalningsbalansunderskott.

Till följd av de i fjol stigande priserna på många råvaror kunde råvaruländernas valutareserver öka under första hälften av 1964, men de minskade åter under andra halvåret, främst på grund av ökad import och mot slutet av året inträdande prisfall på råvaror. De konstaterade tendenserna till sjunkande priser på vissa råvaror jämte den sannolika fortsatta tillväxten av råvaruländernas import väntas medföra en minskning av dessa länders valutareserver i år. Detta innebär givetvis risk för ökande krav på krediter från våra kunder i dessa länder.

I Sverige föreligger från slutet av 1964 tecken på en dämpad tillväxttakt i industriproduktionen. Även om tillväxttakten genomsnittligt dämpades, så utgör verkstadsindustrin dock ett undantag. Man har också därför för verkstadsindustrin beräknat att ökningstakten från 1964 till 1965 skall bli lika stor som från 1963 till 1964 eller ca 8 proc. Omfattningen av industrins investeringar i år blir i hög grad beroende av konjunkturutvecklingen och av den ekonomiska politiken. Orsaken till de senaste årens svaga investeringsutveckling torde nämligen till stor del få tillskrivas de försämrade finansieringsbetingelserna dels i form av minskade självfinansieringsmöjligheter, dels i form av industrins försämrade lånemöjligheter till följd av den restriktiva ekonomiska politiken.

Beträffande läget inom moderbolaget nämnde dir. Patricks att beställningsgången för H-området (telefoniområdet) under årets första fyramånaders-

period uppnådde och något överträffade det budgeterade värdet. Bland större beställningar sedan tiden för föregående nämndsammanträde märks från svenska Telestyrelsen order avseende utökningar av befintliga 500-väljarstationer i olika delar av landet samt order avseende hörteltelefonkapslar samt telefonapparater. Från utlandsmarknaderna kan noteras större order från bl. a. Venezuela, Indonesien, Colombia och Irland. Dessa beställningar från utlandet avser huvudsakligen koordinatväljarutrustningar.

Faktureringen för telefoniområdet under den första fyramånadersperioden blev lägre än vad som budgeterats men högre än för motsvarande period föregående år.

Antalet anställda arbetare inom moderbolaget förutom Kabelverket i Älvsjö minskade under årets första fyra månader med 74 från 8 499 den 31.12.1964 till 8 425 den 30.4.1965. Antalet tjänstemän ökade under samma period med 7 från 5 409 till 5 416.

Förslagsverksamheten

Dir. Patricks meddelade att en ändring av belöningsnormerna inom förslagsverksamheten beslutats så att i »Regler för förslagsverksamheten vid Telefonaktiebolaget L M Ericssons verkstäder» den procentsats, efter vilken belöning skall utgå, höjes från tidigare gällande »mellan 20 och 40 proc. beroende på förslagens karaktär och tekniska nivå» till »50 proc. med möjlighet till viss variation beroende på förslagens karaktär och tekniska nivå».

HF den 1/6 1965

Dir. Svensson föredrog förvaltningsberättelsen för år 1964 av vilken bl. a. framgick att bolagets omsättning under året uppgått till 71,2 Mkr, vilket utgör en rekordnotering; att fabrikationen av televisions- och rundradiomottagare har upphört under året och de tillverkningsresurser i Kumla som därigenom friställts har utnyttjats för tillverkning av kommunikationsradiomateriel; att en överenskommelse träffats med LME om övertagande av fabriken i Bromma fr. o. m. den 1 januari 1966; att orderingången varit den dubbla mot föregående räkenskapsår; att antalet anställda arbetare varit 685 och övriga anställda 705; att utbetalda löner och ersättningar till arbetare uppgått till kronor 10 041 287 och för styrelse, verkställande direktör och andra företagsledare kronor 439 218 samt för övriga

befattningshavare kronor 17 634 607; att fastigheterna har ett taxeringsvärde av kronor 6 305 000; att byggnaderna den 31 december 1964 var brandförsäkrade för kronor 15 500 000; att maskiner och inventarier per samma dag var brandförsäkrade för kronor 20 315 000; att varulagret minskat och lagerreserven ökat; att kronor 1 066 940 överförts från den äldre pensionsstiftelsen till kompletteringspensioner (PRI-stiftelsen) varjämte båda stiftelserna gottskrivits ränta efter 6 proc.; att balansräkningen haft en omslutning av kronor 79 226 748:27, och att årets nettovinst uppgått till kronor 984 806:93 som tillsammans med kvarstående disponibla vinstmedel från föregående år, kronor 1 235 721:45, disponerats så, att till skuldregleringsfonden avsatts kronor 311 000, till aktieägarna utdelats kronor 525 000 samt att i ny räkning förts återstoden kronor 1 384 528:38; att bolagets aktiekapital föreslås att ökas genom utgivande av fondaktier till ett antal motsvarande en ny aktie på en gammal; att ökningen av aktiekapitalet föreslås ske dels genom uppskrivning av bolagets fastigheter med kronor 1 248 865:71, dels genom överföring från disponibla vinstmedel av kronor 1 376 134:29.

SRA den 3/6 1965

Dir. Granler kommenterade styrelsens och verkställande direktörens årsredovisning för år 1964.

Faktureringen av tillverkade produkter ökade med 7 proc. i förhållande till föregående år och utgör den högsta hittills. Utvecklingsarbete för kunder minskade däremot i omfattning. Under året har verksamheten som helhet överförts till nya lokaler vid Industrivägen i Tyresö.

Totala faktureringen uppgick till 6 845 690 kronor mot 6 626 739 kronor år 1963. Orderbeståndet utgjorde den 31.12.1964 kronor 3 778 000. Under året har i medeltal 183 personer varit anställda i bolaget, varav 107 arbetare och 76 övriga.

Totala beloppet utbetalade löner och ersättningar utgjorde för arbetare kronor 1 340 102, för styrelse och verkställande direktör kronor 113 644 samt för övriga befattningshavare i bolaget kronor 2 121 271.

1964 års nettovinst uppgick till kronor 105 481:19. Härtill kommer från föregående år kvarstående vinstmedel kronor 438 116:95, varför till bolagsstämmans förfogande står ett belopp av kronor 543 598:14.

SER den 20/5 1965